

Roman

TEDNIK ZA VSE / LJUBLJANA, 23. NOVEMBRA 1929

IZHAJA OB SOBOTAH

Dopisi na uradnišvo in odpravništvo:
Tiskarna Blaznik, Breg 10-12, Ljubljana

Naročnina za Jugoslavijo: za četrt leta 25 Din, pol leta 45 Din, vse leto 80 Din. Za Fr. nejo vse leto 60 frankov, za Italijo 45 lir, za Nemč. jo 10 mark, za vse druge države 2 1/2 do 3 arja. Og. asi pu d. govoru. Račun pošte hranil ice v Ljubljani št. 15.393. Reklamacije poštnin proste

Nenaročenih rokopisov ne vračamo
nefrankiranih pisem ne sprejemamo

ŠTEVILKA 2 DINARJA

VSEBINA 7. STEVILKE: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — ZA EVINE HČERE: Moj dom moj svet, Da bom še lepša, Iz kraljestva loncev. — POVESTI, KI JIH ŽIVLJENJE PIŠE: Mož brez glave. — KAJ OBETAJO KINI. — VOŽNJA V SMRT, črtica. — Rex Beach: ZLATI DEMON, pustolovni roman. — Jar. Hašek: DETEKTIVSKI INSTITUT ROENTGEN, vesela zgodba. — PISANE ZGOBBICE. — NAGRADA ČITATELJEM „ROMANA“ (500 Din). — SALE.

P. R.:

Nezakonska mati

Roman iz naših dni

Prejšnja vsebina: K Miri, ženi tovarnarja Andreja Lokarja, je skrivaj prišel njen bivši zaročenec Ciril Samec, da jo vidi po štirih letih, preden se izseli v Makedonijo. Ko je bežal izpod balkona, ga je obstrelil njen mož; od daleč je videl tudi Miro, ko je v bolesti vrgla za njim poljub. Sirota Ljuba, Andrejeva sestrična, se žrtvuje za Miro in vzame njeno doždevno krivdo nase. Lokar jo za to prekolne in pove njenemu ženinu, poročniku Milanu Stankoviču, da se mu je izneverila. V trenutku, ko hoče Mira vse priznati in rešiti mladenko, se ji od gorja omrači razum. Zaničevana in zavržena, z Milanovim otrokom pod srcem, pobegne Ljuba iz hiše in se v Ljubljani preživlja z vezenjem. Blazno Miro so med tem prepeljali v sanatorij profesorja Magistra. Čez nekaj mesecev izgubi Ljuba delo in se v obupu zastrupi. Mladi, velenadarjeni dr. Janko Lipar, sin Lokarjevega hišnega zdravnika, ji reši življenje in se — ne da bi kaj vedel o njeni zgodbi — tako topla zavzame zanj, da Ljuba naposled ne more več sprejemati njegovih dobrot. Prav danes mu hoče to povedati, ko pride k njej...

Bledi solnčni žarki so prihajali skozi okence in dajali prostorčku dokaj veselo lice. Zakurjena pečica je širila prijetno toploto.

Vse je bilo nenavadno čisto in sleherni kos skromnega pohištva je stal na svojem mestu. Mizo sredi sobe je skoro vso zavzemala velika škatla, polna sukanca, svilenih nitk, trakov, igel in drugih stvari, ki jih potrebujejo vezilje.

Potrkalo je na vrata.

„Prosto!“ je zaklicala Ljuba.

Bil je Janko Lipar.

„Oprostite, gospodična,“ je izpregovoril takoj po pozdravu. „Hišnica mi je rekla, da ne mislite več sprejemati

„Angelček moj!“ je ihtela, da bi se je bil kamen usmilil. „Odpusti... odpusti!“ (str. 3).

pomoči, katero sem vam dajal tako od srca. Rad bi vas vprašal, ali je to vaš nepreklicni sklep?”

„Da, gospod doktor.“

Tesnoben molk je legel med njiju.

Nato je Ljuba dodala:

„Če bom poslej še sprejela kako

uslugo od vas, tedaj naj bo posojilo, ne miloščina. Ohraniti si hočem pravico, da se vam kedaj oddolžim.“

„Prav.“

„Kakor hitro bom spet mogla, bom delala vse noči...“

A tisti mah jo je pustila trdnost na cedilu; solze so jo oblike in ramena so ji vzdrgeta.

„Hudo vam je, gospodična?“ je s toplim sočutjem vprašal mladi zdravnik.

Ljuba je pokimala.

„Časih sem spet pogumna,“ je zamrmrala. „A časih se v meni vse zruši... in žal mi postane, da ste me rešili smrti...“

„Bodite močni! Zdaj imate pravico, da živite, ne pozabite tega.“

Mladenka si je obrisala zardele oči.

„Nočem, gospod doktor,“ je vzhiceno planilo iz nje, „nočem, da bi me na tihem prezirali! Toliko dobrega ste mi storili, da vam moram povedati vse po pravici... Ne smem se delati nedolžne, a vendar... Imela sem zaročenca. Ljubila sem ga...“

V svoji boli ni opazila, da se je dr. Lipar čudno zdrznil pri teh besedah.

„Da, rada sem ga imela,“ je nadaljevala. „Njegov oče ni hotel dovoliti najine zveze. A ženin me je ljubil iz srca... Bila sem sirota, sorodniki so

me vzgojili kakor svoje rodno dete. Imela sem vso svobodo in moj ženin je pogosto prihajal v vas. Prav iz tega je nastala moja nesreča...“

Pobesila je oči.

„Ali vas je zapustil?“ je mrzlično vprašal zdravnik.

„Ne. Bil je častnik, poštenjak nad poštenjaki... le strašne, izjemne okolnosti so naju združile... Moj zaročenec se je odvrnil od mene, meneč, da sem se mu sramotno izneverila. A to ni bilo resnica. Niti trenutek ga nisem bila nevedna...“

„Zakaj mu niste dokazali svoje nedolžnosti?“

„S tem bi bila onesrečila moža, ki mi je bil brat in oče v eni osebi, in pogubila njegovo ženo, ki se me je bila usmilila v moji bedi.“

„Tedaj ste se žrtvovali?“

„Da, žrtvovala sem se. Svojo srečo in svojo ljubezen sem dala za srečo in ljubezen drugih ljudi. Naložila sem si breme pokore za tujo slabost...“

Z usihajočim glasom je povedala Liparju zgodbo, ki je bralcem že znana; samo kraj tragedije in imena oseb je zamolčala.

„Skrivaj sem odpotovala v Ljubljano,“ je nadaljevala, „vedoč, da bom tu najlagje skrila svoje gorje. Izprva sem pogumno delala; mislila sem, da je preizkušnja samo začasna in da se bo vse uredilo... A sčasoma se me je lotil obup. Moje stanje je napredovalo, izgubila sem delo in nekega dne sem ostala brez sredstev, zapuščena kakor kamen na cesti... Strah pred bedo me je pripravil ob pamet. Popila sem raztopino, ki sem jo imela že davno in o kateri sem vedela, da je hud strup. Vse ostalo vam je znano...“

Prsi so ji plale od muke.

Še doktorja je bolelo srce, ko jo je poslušal. Njeno priznanje, da je ljubila drugega, ga je peklo v duši...

„Ali mar ljubim to nesrečnico?“ je osupnil sam pri sebi. „Kakšna misel! Sama pravi, da ljubi onega, še vedno. In mati bo... Nezakonska mati: izgubljenka, onečaščenka!“

In vendar ni mogel dvomiti. Vsa njegova notranjost je klicala:

„Ljubim jo! Ljubim jo!...“

„Vse, kar ste mi povedali, bo ostalo med nama,“ je zamrmral. „Bodite o tem prepričani... In ne obupajte, gospodična: kdo pa vidi v bodočnost? Morda pride dan, ko...“

Vstal je, ne vedoč, kaj naj še reče. Ko je odhajal, mu je padlo oko na mizo, kjer je ležalo več fotografij.

Ena izmed njih je predstavljala krasno mlado ženo. Izraz njenega obličja je bil tako zagonetno otožen, da se je mladi zdravnik kar zavzel nad njim.

Ta obraz mu ni bil neznan. Nekje ga je bil že videl. A kje? Ni se mogel domisliti...

Nekaj tednov pozneje.

Težka ura Ljube Cvetkove je bila prišla...

Bela kakor sneg in vsa izmučena je ležala v svoji postelji. Dr. Lipar in mati Jagodička sta sklonjena nad njo čakala, da se zdravi iz lahne omedlevice, ki jo je bila objela.

Nedaleč od postelje je stala zibelka in v njej je s šibkim glaskom vekala majcena roznata stvarca.

Ta stvarca je bilo Ljubino dete. Otrok njene mučeniške ljubezni...

„Veste, gospod doktor,“ je pravkar rekla Jagodička zdravniku, „dobro bo, da postaviva zibelko bliže k postelji... Kadar se prebudi, bo najprej hotela videti malega. To jo bo bolj poživilo kakor vsa vaša zdravila.“

„Prav imate,“ je pritrdil zdravnik.

In Ljuba, kakor da je čakala samo tega, je prav tisti mah odprla oči. Široko in temno je pogledala okoli sebe. A zdajci se je razlila po vsem njenem obličju tiha, blažena zarja...

Mlada mati je bila zagledala zibelko in roznato detece v njej, ki je zdaj tiho, enakomerno dihala in spalo.

Na ustnicah izmučene porodnice je zaigralo upanje, sladka sreča je vzcvetela v čaroben smehljaj...

„Moj otrok!“ je zamrmrala. „Moje dete!“

Moje dete... Blaženo je ponavljala to besedo, kakor da se ne more nasititi njenega zvoka. Bilo je blizu nje, tamle, tako blizu, njen angelček, vsa njena sreča!

Z neskončno ljubeznijo se je zagledala vanj. Ves svet okoli nje je izginil, vse razen njega se je odmaknilo daleč, daleč, kdo ve kam. Kaj ji je bilo do teh ljudi? V tem trenutku jih ni poznala...

Bilo ji je, kakor da je živa v raj.

Nič več ni mislila na trnjevo bodočnost, ki jo je čakala, nič več na to, da je bila zapuščena in predana zaničevanju in da je bilo njeno življenje za zmerom uničeno. Živela je le tej minuti; čutila je samo srečo, ki jo okuša mati ob prvem pogledu na svojega otroka.

Zdravnik in hišnica se nista upala ne izpregovoriti ne treniti, da ne bi zmotila svetega trenutja.

A tedaj je otročiček v spanju rahlo zastokal.

Njegov šibki glasek je zadoščal, da se je mati mahoma zdramila iz svojih sanj.

Zganila se je, kakor bi hotela sestri pokoncu. Toda zdravnik je planil k njej:

„Ne, ne! Nikar ne delajte neumnosti. Zdaj morate mirovati...“

„A kaj je z otrokom?“

„Da, da,“ se je oglasila Jagodička, „dali vam ga bomo, angelčka sladkega... čeprav ni bilo bolje, da mu daste še malo spati...“

„Ali je deček?“ je vprašala Ljuba.

„Da, dušica, fantiček je... in mami je podoben kakor jajček jajčku.“

Med tem pogovorom se je vrla žena nemirno spogledovala z dr. Liparjem.

A materi je težko odbiti željo, da vidi dete, ki ga še ni držala na rokah. Življenje bi dala, da ga more pestovati, milovati in stiskati k sebi!

„Dajte mi ga,“ je ponavljala Ljuba vsako minuto.

„Ali, dragica!“ se je upirala hišnica. „Ne bodite tako neučakani!“

„Zakaj mi ga ne daste? Ali mi kaj skrivate?“

Jagodička je pogledala zdravnika.

„Dajte ji ga,“ je pritrdil dr. Lipar.

„A pustite ga v pleničkah... Novorojenček je tako občutljiva stvarca!“

Rahlo, z neskončno opreznostjo je hišnica vzdignila malo bitje iz zibelke.

„Poglejte ga, kako je srčkan! Videti je, da se hoče smejati.“

Prostodušnica se je motila. Novorojenček je le kremžil ličice, da bi udaril v jok.

„Oh, dajte mi ga,“ je moledovala Ljuba, „dajte mi ga, da se ga nagledam!“

Materinim prošnjam je bilo naposled treba ustreči...

Od radosti vsa iz uma je jela s shujšanimi rokami božati povito telesce ljubljene otroka.

In komaj ga je imela pri sebi, je že pozabila na zdravnikovo svarilo. Hotela ga je videti vsega. S tresočimi se prsti je odpela igle, s katerimi so bile spete pleničke, in jih razgrnila...

„Saj je toplo,“ je mrmrala kakor sama pri sebi. „Ne bo mu škodilo, ne...“

Ves roznat se je pokazal njenim očem. Krepak je bil videti in zdrav. Le desna nožica je bila v stegnu skrivljena... upognjena kakor lok!...

V obeh mlade matere je zastrmela strašna prepredenost in okrutna bol.

„Ali... ali...“ V prvem trenutku ni mogla najti besede za svojo misel. Šele čez čas je zajecjlala:

„Moj otrok... moje ljubo dete... pohabljen!“

Hišnica jo je izkušala pomiriti:

„Ne, ne... Saj ne bo hudega, videli boste... gospod doktor pravi, da se bo vse uravnalo...“

„Oh, to govorite samo, da bi me potolažili... Kako naj verjamem, ko vidim, da je nožica kriva!... Moj Bog, še ta udarec! Kakor da nisem že dovolj pretrpela... Oh, to je strašno...“

Ubogi malček, zakaj nisem umrla s teboj vred, če si se rodil samo za trpljenje!..."

Ne meneč se za bolečine, ki so ji pri najmanjšem gibu trgale izmučeni život, se je privzdignila na postelji, prislonila plakajoče dete k sebi in ga jela obsipati s strastnimi poljubi.

„Angelček moj, oh, malček moj dragil!“ je ihtela, da bi se je bil kamen usmilil. „Odpusti... odpusti!...“

IV

MIRINA SKRIVNOST

Andrej Lokar se je bil pravkar pripeljal v sanatorij profesorja Magistra. V svoje razočaranje je zvedel, da šefa ni doma.

„Gotovo bi radi videli gospo soprogo?“ je vprašal mladi tajnik, ki ga je sprejel.

„Da, če je dovoljeno...“

Glas mu je drhtel od tesnobe.

„Oh, seveda bi bilo boljše, če bi bil gospod profesor tu,“ je rekel tajnik. „Lahko bi vam kaj razložil. A dovolj nje, da jo posetite, je dal že naprej.“

Pozvonil je in naročil slugi:

„Stopite vprašat, ali je gospa Lokarjeva v svoji sobi.“

Strežaj se je kmalu vrnil z novico:

„Gospa je odšla s svojo strežnico v park.“

„Ali naj jo dam poklicati?“ je vprašal tajnik.

„Če ni zapreke, bi rajši šel za njo,“ je dejal Andrej.

„To ni navada, gospod Lokar, a izjemoma naj bo... Dal vam bom spremljevalca.“

„Ni treba. Samo da vem, kje jo najdem.“

Strežaj ga je peljal v ozadje parka in mu tam pokazal samotni drevored.

Z morečo tegobo v srecu je tovarnar gledal blede žene z ugaslimi, črno obrobjenimi očmi, ki so počasi prihajale mimo njega.

In zdajci je od daleč opazil Miro...

Sedela je na klopi ter s šibico črtala v pesek...

Na drugi klopi, nedaleč od nje, je sedela paznica, vsa zaverovana v debel roman.

Tovarnar se je približal, ne da bi ga bili opazili.

Mira je sanjala... A njene sanje očitvidno niso bile tako nedoločne kakor po navadi.

Njen obraz je bil resen in napet, kakor bi nekaj premišljevala. Ustnice so se premikale, čelo se je nabiralo v gube, obrvi so bile zgrbančene.

Lokarja je izpreletelo. Izraz Mirinega obličja je bil tako izpremenjen, da je zdvomil, ali je vobče še blazna?

Kdo ve, če ga zdajle zagleda, ga bo nemara spoznala in razprostrla roke...

Z utripajočim srcem je stopil še bliže. Skoro tik za ženo, ki je neprestano črtala po pesku, je obstal in pritegnil dih.

Čare, ki jih je delala, niso bile kdo ve kako pravilne, a vendar so se razločno ubirale v črke...

Prva črka je bila C... Druga je bila i, tretja r; četrta spet i, peta l...

„Ciril... Ciril... kaj to pomeni?“ se je zavzel Andrej. „Njenim ubogim možganom se nekaj blede. -Ciril, to vendar nima nikakega zmisla.“

A zdajci se je njegov obraz izpremenil. Prebledel je kakor zid, v njegovih očeh je vzplapolala ljubosumnost in nehote je skrčil pesti.

Ciril! Nikomur izmed njunih skupnih znancev ni bilo tako ime...

In odkod ta zarja na njenem obrazu? Odkod ta tihi smehlaj na ustnicah in ta sladki blesk v očeh?

Oh, strahota!

Nehote ga je vrglo nazaj. Pesek mu je zaškripal pod nogami. Paznica je vzdignila glavo. Kar ustrašila se je njegovega spačenega obraza.

„Kaj želite, gospod?“ je vprašala.

Tovarnar je siloma ukrotil svojo razburjenost in znova pristopil.

„Moje ime je Andrej Lokar...“

Paznica se je naklonila.

„Gospa je želela posedeti na solncu. Nisem ji branila, saj je res zelo toplo.“

Mira je bila med tem začula razgovor in vstala. Obrnila je glavo proti Andreju. Nič v njenem obrazu ni vztrepetalo, po ničemer ni bilo moči soditi, da bi ga poznala.

„Nesrečnica! Oh, nesrečnica!“ si je s strašno muko ponavljal Andrej. „Ko sem se poročil z njo, je ljubila drugega... Njeno srce je bilo oddano temu Cirilu! Človeku, ki ga ne poznam... Tuju, ki ne bom nikoli zvedel njegovega imena!...“

Vse trpljenje, ki ga je bil prestal od rojstva, se ni moglo primerjati z muko te edine minute.

Izprva mu je bila kar zoprna misel, da naj bi prijel Miro za roko. Toda premagal se je. Stopil je k njej, ji rahlo segel pod komolec in jo odpeljal proti hiši.

Blazna žena se ni niti zganila. Stopala je zraven njega kakor mrtev stroj.

Njene oči so mrko in brezizrazno strmele tja v en dan. O pravkaršnji svetli vznemirjenosti ni bilo več sledu.

„Oh, nesrečnica!“ je v mislih ponavljal Andrej. „Gorje tebi in meni!...“

V

BEDA DVEH SRC

„Gospod doktor, povejte po pravici, kaj mislite o mojem otroku?“

„Ali, gospodična...“

„Govorite brez ovinkov. Laglje bom obračunala z resničnostjo, če ji bom gledala v oči.“

Mlada mati je sedela v starem naslanjaču, ki ga je bil dr. Lipar poslal v podstrešno sobico, in tesnobno visela s pogledom na obrazu mladega zdravnika.

Janko Lipar je dolgo molčal. Sele čez čas je vzdignil oči proti Ljubi in resno dejal:

„Ničesar novega vam nimam povedati. Otrokova bodočnost je negotova, obupna pa ni.“

„Kako mislite?“

„Če bo imel vso nego, ki je v to potrebna, utegne ozdraveti in postati raven kakor drugi ljudje.“

„Bog vas usliši!“

„Le eno je: noben zdravnik vam ne more biti porok za to. Iz vsakega pravila so tudi izjeme.“

„S tem me opozarjate, da bo moj otrok ena teh izjem.“

„Prisežem vam, da ne vem naprej.“

„Oh, bežite!“

„Ali ne verjamete moji besedi?“

Glas mu je vzdrhtel. Ljuba je začutila, da je užaljen.

„Oprostite mi!“ se je splašila. „Časih mi od bolečine uide grenka beseda. Ne mislite, da dvomim o vas. Kako vam ne bi verjela, po vsem, kar ste storili zame? Oh, vsa moja tolažba je v misli, da smem še upati...“

Oči so se ji zasvetile in rahla rdečica ji je obhila lice. Vstala je in vzela sinka v naročje.

Tako ljubek je bil s svojimi črnimi, pametnimi očkami in jamicami v koticih majcenih ust...

„Moj mali!“ je zamrmrala Ljuba. „Moj sladki mali!“

Stisnila ga je k sebi in ga obsula s strastnimi poljubi.

Okrutna bol je prevzela dr. Liparja, ko je gledal to milovanje.

Poljubi mlade matere so bili v duhu gotovo namenjeni otrokovemu očetu; ki ga je še vedno ljubila. O, kaj bi bil dal, da je smel stopiti na mesto tega človeka!

A zarja upanja na Ljubinem obrazu se je zdajci umaknila turobni senci.

„Ali niste rekli, gospod doktor, da bo treba dolgega in temeljitega zdravljenja?“

„Da, gospodična. Treba je okrepiti ogrodje in dati sleherni koščici njeno prirodno lego... To pa dosežemo le s

potrpežljivostjo in s tem, da damo otroka v naravni pristoj..."

„A kako naj zmorem, joj meni! Takšno zdravljenje je drago in jaz sem tako siromašna. Vse noči bom delala zanj, pa bo še premalo...“

Vsa obupana je položila otroka v zibelko. Solze so ji zalile oči.

Dr. Lipar je vstal. Tiho je stopil k njej in ganjeno zamrmral:

„Ni prav, gospodična, da tako obupavate... Ali nič ne mislite name, ki stojim ob vaši strani? Vse troške, kar jih bo zahtevalo otrokovo stanje, vzamem nase. Če je njegovo ozdravljenje le količkaj mogoče, bo zdrav.“

„Oh ne, gospod doktor, to bi bilo preveč!“ se je uprla Ljuba. „Že tako sem vam dolžnica za usluge, ki jih ne bom mogla nikoli vrniti. S čim naj vam poplačam še to dobroto?“

Zaihtela je, čuteč, da ne govori iz srca. Branila se je, toda njen glas je zvenel, kakor bi prosila in glasno kričala in zaklinjaje sklepala roke:

„O, dajte, bodite dobri, kakor ste bili doslej! Rešite mojega sinka te strašne pohabe in hvaležna vam bom do smrti...“

Janko Lipar jo je rahlo prijel za roke:

„Molčite, prepustite vse to meni... Vsa moja sreča je v tem, da morem kaj storiti za vašo srečo...“

To je bilo skoro priznanje. A Ljuba ga ni razumela. Ona ni opazila zmede, ki je obhajala dušo mladega zdravnika. Čutila je le njegovo dobroto, ki se je usmiljeno sklanjala do njenega gorja.

Tem strašneje je bilo njemu. Pamet ga je puščala na cedilu. Še malo in vse vroče besede, ki so jih ti tedni nakopičili v njegovem srcu, se mu bodo usule iz ust...

Kdo ve, morda bi se dalo dekletu omečiti?... Imela je otroka, živ dokaz, da se je nekoč že vdala takim prošnjam... Nedolžna ni bila več... morda ni bila nedostopna...

A tisti mah ga je pogledala...

Blesk njegovih oči in zmeda na njegovem obrazu sta jo tako preplašili, da mu je nehote izrgala roke in se odmaknila.

„Za Boga, gospod doktor, kaj vam je?“

Otrok v zibelki se je ustrašil njenega vzkrika in zaplakal.

To dvoje je v trenutku vrnilo zdravniku zavest. Zgrozil se je nad mislijo, ki ga je bila obšla.

„Oprostite, gospodična,“ je zamrmral. „Trpljenje je časih večje od človekovih moči. Žena, ki jo ljubim, je vaša živa slika. In kadar gledam vas, me obide, kakor da vidim njo...“

Pravkar je bilo tako. A minilo je. Vidite, spet sem pri pameti...“

S težavo je spravljal besede iz sebe. Čutil je, da mora tu okreniti razgovor, zakaj vsaka beseda je utegnila biti nepopravljiva.

„Nekaj tednov moramo počakati,“ je nadaljeval. „Nato pričnemo z zdravljenjem. Če je božja volja, bo vaš sinko k letu osorej hodil kakor vsi drugi otroci.“

„Bog vas usliši, gospod doktor!... Oh, tako bom molila, da bi bil vaš trud blagoslovljen...“

Dr. Lipar se je poslovil od mlade matere in se vrnil k sebi.

„Nu, gospodična, ali je bil naš dobi doktor pri vas?“ je hišnica zvečer vprašala Ljubo.

„Da, gospa Jagodičeva.“

„Pa kaj je povedal?“

„Govorila sva o mojem ubogem malčku. Dejal je, da je njegova pohaba ozdravljiva, a da bo treba veliko truda in dolgega zdravljenja.“

„Ali nisem rekla? Tudi jaz sem bila takih misli, čeprav nisem zdravnica.“

„A potlej mi nistem mogla zamolčati svojih skrbi...“

„Kakšnih skrbi?“

„Zastran troškov... Vse to bo stalo toliko denarja, in jaz sem tako siromašna...“

„In kaj vam je odgovoril?“

„Oh, gospa Jagodičeva, rekel je, da ga bo zdravil sam, če le jaz dovolim!“

„Nu, saj sem rekla, da bo tako.“

„Kako — zakaj? Ali se vam vidi tako naravno? Ljudje, ki se iz velikodušja žrtvujejo za bližnjega, so redki na svetu.“

Hišnica je zmajala z glavo.

„Mm... hm... iz velikodušja... saj ne trdim, da bi bilo pri njem samo velikodušje... Če bi se potrudili in odprli oči, bi lahko videli, da je še marsikaj drugega.“

„Kaj drugega?“

„I, to, da vas ima rad! Ali mar ne veste? Dr. Lipar je ves zaverovan v vaše lepe oči... Da, da, ljuba moja! Če bi naju slišal, me gotovo ne bi postavil na laž.“

Ljuba je prebledela. Zdelo se ji je, da ji vsa kri odteka od srca.

„Kaj govorite, gospa?“ je vzkliknila. „To ni mogoče! Tega sami ne verjamete!“

„O pač, verjamem, dušica, in še kako! Moj Bog, kakor da bi bilo kaj hudega... Kolikokrat sem že brala v povestih, da se je princ oženil s pastirico. In nič se mu ni bilo treba kesati zato...“

„To ni mogoče...“

„Zakaj ne? Zato, ker imate otroka?... To vendar še ni dokaz, da bi bili slaba ženska. Kdor vas bo imel resnično rad, bo to razumel in oprostil...“

„Ne, ne!“

„Glavo si dam odsekati, če ni res. Menda ne mislite, da sem slepa?“

„Moj Bog,“ je tiho zamrmrala mladenka, „ali bom morala zmerom tako trpeti in povzročati, da drugi trpe zaradi mene?“

Ni ji šlo v glavo, da bi se mogel mladi zdravnik, ki je bil že zdaj bogat in slaven, ponižati do nesrečnega, zaničevanega dekleta.

In še, ko ga niti ne more vzljubiti! Ali ni njeno srce na vekomaj vdano Milanu, očetu njenega otroka?

A vkljub vsem razlogom je v duši priznavala, da so Jagodičine trditve pravilne.

Težko je bilo verjeti, da bi se bil mladi mož tolikanj zavzel zanjo, če bi ne bil imel posebnih razlogov...

Da, ljubi jo!... Ta gotovost je padla v njene dvome kakor žarek rezke svetlobe na mračno pot.

Jagodička ji je zvedavo gledala v obraz.

„Nu, kaj pravite?“ je vprašala zdajci.

„Če je to res, je strašno!“

„Zakaj? Vsaka druga na vašem mestu bi se blagrovala. Doktor je reden in resen človek, ne pijanec ne razuzdanec... Sam Bog vam je poslal to partijo. In pomislite, kako se bo jezil oni drugi, ki vas je zvodil za nos!“

Hišnica se je zasmejala, toda Ljubin žalostni obraz se ni zjasnil.

„Vi se smejete, gospa, a jaz bi najrajša jokala!“

„Ali se vam meša?“

„Kaj mi pomaga doktorjeva ljubezen, ko imam drugega rada!“

„Tistega, ki vas je zapustil v nesreči?“

„Prav, tistega.“

„Nu veste kaj! To je od sile!“

„Pa je vendar res... Nikoli ne bom ljubila drugega... In zdaj, ko ste mi odprli oči, ne morem sprejeti od dr. Liparja prav ničesar več...“

Pogledala je okoli sebe in s potrtem glasom dodala:

„Če pomislim, da je večina stvari, ki lepšajo to sobico, njegova last! Vse to mu moram vrniti.“

„Za Boga nikar!“ je vzkliknila Jagodička. „Siromak bi bil preveč žalosten... Ne, ne, tega mu ne smete storiti.“

A tisti mah se je deček zbudil in zajokal.

Ljuba je skočila k njemu, ga vzela v naročje ter ga jela ujkati in laskati z najslajšimi imeni... Debele solze so ji tekale po licih.

„Nu, nu, jokati vam pa res ni treba,“ je zamrmrala hišnica, ki ji je bilo sami težko pri srcu. „Če ga ne marate, Bog pomagaj. Povejte mu, da ni nič, in on, ki je tako dobrončen, vas bo skušal pozabiti... Nu, pomirite se že! Jaz moram zdaj dol, moj stari me zdavnaj pogreša... In da ne pozabim: če ste v zadregi za botra, kar nama recite. Zelo naju bo veselilo!“

Vso tisto noč je Ljuba prečula v težkih skrbih. Kako naj pove dr. Liparju, kar mu mora povedati? In kaj bo potlej? Ali bo še hotel zdraviti ubožčka?

Črni oblaki so ji zagrinjali pogled v bodočnost...

VI

TRNJE LJUBEZNI

Dr. Lipar je nekega dne poslal Merto s sporočilom, da sta z Ljubo ob dveh popoldne napovedana k specialistu, ki bo pregledal njenega sinka.

In res je ob dveh zabrnal na dvorišču avtomobil.

Mladi zdravnik je odprl Ljubi vrata in hišnica ji je podala dojenčka, ki je začudeno strmel okoli sebe. Nato je prisedel in prijel za vodilo.

Solnce je sijalo kakor že dolgo ne. Množica izprehajalcev se je gnetla po ljubljanskih ulicah.

Doktor in njegova spremljevalka sta nekaj časa molčala. Obema je bilo za čudo tesno pri duši. A naposled je Janko Lipar zamrmral:

„Kako priden je mali!“

„Skoro zmerom je tak, siromaček. Joka le malokdaj... Oh, povejte, ali ga bo zelo bolelo?“

„Nič hudega ne bo... Vsako nepotrebno muko mu bomo prizanesli,“ je odvrnil zdravnik in ustavil avtomobil. Bila sta na cilju...

Z nepopisno tesnobo v srcu je Ljuba nesla otroka po stopnicah, ki so vodile v stanovanje slovečega specialista. Pri vsakem koraku se ji je zdelo, da mora zdajci omagati. Le volja jo je držala, da je srečno prišla na vrh.

Čez nekaj trenutkov je stala z dr. Liparjem v ordinacijski sobi. Slavni zdravnik, plešast in resen gospod, se je mladenki umerjeno naklonil in stisnil mlademu tovarišu roko.

„To je tisti otrok?“ je vprašal.

„Da, gospod kolega.“

Ljuba že jela trepetaje odpenjati sinku plašček.

„Sedite, milostiva,“ je prijazno velel zdravnik, opazivši njeno zmede-

nost. „Tako vam pojde laglje izpod rok.“

Med tem, ko ga je slačila, sta se gspoda umaknila v kot in jela tiho govoriti.

Nato sta se vrnila. Specialist je natančno pregledal malčka.

„Oblecite ga,“ je dejal naposled.

Spet sta stopila z dr. Liparjem v kot ter govorila brez konca in kraja. Vsaka minuta se je zdela ubogi materi daljša od večnosti...

A končno sta doktorja pristopila in specialist je izpregovoril:

„Potolažite se, gospa. Zdravljenje bo res dolgotrajno, a prepričan sem, da bo obrodilo uspeh. Dr. Lipar bo storil vse, kar premore naša veda. Imejte pogum in zaupajte vanj.“

Ljuba se je s pobešenimi očmi zahvalila za te besede. A njeno srce je bilo žalostno. Vedela je toliko kakor prej...

Opazila je, da je dr. Lipar pri odhodu položil na specialistovo mizo zlo-

žen papir, ki je bil zelo podoben stotaku... ali morda celo dvema...

Rdečica sramu jo je oblila. Kako naj se mu oddolži za vse, kar dela zanjo? Njegove dobrote so postajale dušeca zanka okoli njenega vratu!

In ko sta spet sedela v avtomobilu, jo je premagalo. Solze so se ji udrle in ihtela je prav do doma.

Mladi zdravnik jo je žalostno opazoval.

„Zakaj jočete?“ je vpraševal, ko jo je spremljal po stopnicah v njeno sobo. „Saj ste slišali, da smete upati!“

A Ljubine solze kar niso hotele usahniti. Narobe, še bolj neudržno so ji lile iz oči. Vsa iznemogla od gorja se je zgrudila v naslanjač.

„Tako žal mi vas je, gospodična,“ je nadaljeval zdravnik. „Ne zaupate mi... in vendar, če bi vedeli...“

Sklonil se je k njej in ji položil roko na ramo.

(Dalje prih.)

Povesti, ki jih življenje piše

Mož brez glave

Pred tremi leti je zavladovalo v ameriškem mestu New Jersey silno vznemirjenje. Okoli poldneva se je pojavil na eni glavnih ulic neki možki. Tekal je okoli, vil roke in vpil:

„Za Boga, ne glejte me! — Niman več glave!“

Mimo idočci so izprva menili, da se mož šali, a kaj kmalu so se uverili, da je — blazen. Policija poseže vmes, hoče ugotoviti, kdo je ta človek — zaman. Na srečo ga spoznajo nekateri pasanti. Bil je bogati tovarnar William King. Odpravili so ga v zasebno umobolnico.

Drugi dan nova senzacija: žena profesorja Vossa, znanega specialista za nalezljive bolezni, javi policiji, da pogreša svojega moža. Voss in King sta bila že več let dobra prijatelja. Oba dogodka sta tem bolj tajinstvena, ker nastopita istočasno.

Policija se jame za stvar zanimati in dožene tole:

King je bil večer pred usodnim dogodkom posetil prijatelja Vossa, a je dobil doma samo njegovo ženo. Le-ta je izpovedala, da mu je pokazala darove, ki jih je bila pripravila svojemu možu za rojstni dan, a potem sta se pogovarjala samo o vsakdanjih stvarih. Potlej je prišel domov profesor Voss, se preoblekel in odšel sam ven. Drugi dan popoldne, tedaj tisti dan, ko je King zblaznel, je Voss vzel iz

banke malone ves svoj denar; pustil je v njej le malenkost, s katero bi žena za silo živela. Blagajnik newjerseyske mestne banke je bil poslednji človek, ki je Vossa videl v mestu. Stvar je ostala zavita v kopreno misterioznosti, dokler — — —

Dokler ni prišlo pred nekaj tedni na policijo v New Jerseyu poročilo iz San Francisca s priznanjem profesorja Vossa na smrtni postelji:

Voss je bil zvečer pred katastrofo prišel domov in je našel v spalnici svoje žene prijatelja Kinga. Neopazeno je spet odšel z doma in je čakal dotlej, da je King zapustil hišo. Potlej je spet šel gor, se preoblekel, taval vso noč okoli in snoval načrte za osveto.

Drugo jutro je šel v banko, dvignil denar, telefonično poklical Kinga in ga pozval na sestanek v bližini železniške proge New Jersey-Boston. Nekaj minut prej, ko je prigmel vlak, se je Voss vrgel na Kinga, ga povezal z vrvmi, mu zamašil usta in ga položil z glavo na tir — v poslednjem trenutku pa ga je odtrgal s tira in ga razvezal.

Od prestanega strahu je King zblaznel, Voss pa je pobegnul iz države in živel v tujini skoro tri leta. Ko se mu je bližala smrt, je poklical policijskega predsednika in se mu izpovedal.

Ali je bil King kriv ali ne — to ve sam Bog... in Vossova žena.

Za Evine hčere

Moj dom — moj svet

Kakšen naj bo dom pozimi.

Nikoli si tako zelo ne želimo doma kakor pozimi. Zunaj je mraz, ceste so mokre od dežja in snega, zrak meglen ali pa oster in mrzel. Sprehodi so izgubili svoj čar in že zgodaj popoldne je mrak. Zima nas vabi v hišo in dom, zato mora žena posebno pozimi skrbeti za udobno in prijazno stanovanje.

Imovitim ljudem ni težko ustvariti si udoben in mikaven dom, a tudi siromašna gospodinja si bo z majhnim denarjem znala izboljšati svoj položaj.

Krivo je, da bi morale biti vse sobe zakurjene. Prvič pripravite s tem mnogo časa; drugič nemalo denarja, a naposled so vse sobe še premalo tople. Vkljub temu, da so vse peči zakurjene, nimate v vsem stanovanju sobe, kjer bi se lahko dodobra ogreli.

Krivo je tudi kuriti samo v kuhinji, posebno če imate otroke. Zaradi mraza so otroci primorani presedeti ves dan v kuhinji, kjer je zrak kolikor toliko vlažen od pare in zato zdravju škodljiv. Mož pride ves premražen iz urada in gotovo tudi njemu ni ljubo, da mora sedeti v zatohli kuhinji. Ni čuda torej, da mu je kavarna ljubša kakor dom.

Žena, ki nima za gospodinjstvo denarja na prebitek, naj skrbi, da bo ena izmed sob topla in udobna. Zjutraj jo dobro prezračiti in med tem ko so okna še odprta, zakuri v peči. Okna zapri šele tedaj, ko se je peč že nekoliko ogrela. Če naložiš dvakrat premog na ogenj in zapreš spodnja vrata peči, bo soba ves dan topla. Tako imaš v stanovanju prostor, kjer lahko šivaš in delaš, kadar nisi zaposlena v kuhinji, otroci so v dobrem zraku, obenem pa moža prikleneš na dom.

Spalnice ni dobro kuriti. V nezakurjeni spalnici boš spala mnogo bolj, čeprav ti je pri slačenju in oblačenju mraz. Nezakurjena spalnica je mnogo bolj zdrava od zakurjene.

Za udobnost v stanovanju je važen činitelj tudi dobra razsvetljava. Temna soba je neprijazna, čeprav je topla. Pametna žena polaga veliko pažnjo na svetlobo. Pazila bo na to, da ima v sobi svetle zastore, ki razvedre sobo podnevi, zvečer pa bo skrbela za dobro razsvetljava. Danes ima skoro vsaka hiša električno luč; važno je, da imaš v sobi, kjer največ živiš, dobro žarnico. V spalnici in drugih sobah imaš lahko slabšo žarnico. Če pa ni v hiši električne luči, naj bo gospodinja največja skrb, da bo svetiljka vsak dan dobro očiščena.

Svetla in topla soba je vedno vabljiva in prijetna, posebno pozimi, ko je povsod tema in mraz.

Nekaj o igri otrok

Gotovo so vsakemu dekletu in vsaki ženi ostala otroška leta v dobrem spominu, se posebno pa ure, ki jih je kot otrok preživel z drugimi otroki. Nedvomno je, da potrebuje otrok pri igri otroške družbe, kjer najde pravo razumevanje. Nekatere matere se boje pustiti svoje otroke med drugo deco, čes, pokvarili mi jih bodo. Dostikrat se to tudi res zgodi, a vendar ni zato nič manjša dolžnost matere, da poišče svojemu otroku primerno družbo.

Otroci, ki ne pridejo z drugo deco v dotik, ne poznajo pravih detinskih let. Zgodaj postanejo resni, časih celo zakrknjeni in neodkritosrčni. Naj bo mati še tako dobra in naj še tako zelo ljubi otroka, gotovo pridejo trenutki, ko je otrok kljub vsej ljubezni ne razume, in neredko se zgodi, da mati ne ve svojemu miljencu ustreči. V družbi druge dece pa najde otrok popolno razumevanje za svoje težnje in misli.

Vsekako je prav in roditelja imata cele dolžnost, da poiščeta otroku primerno družbo. Mnogo otrok je pokvarjenih in slabo vzgojenih, a nemala je tudi dobrih otrok, ki bodo drugim le v dober zgled. Skupne igre zbudijo v mladem človeku težnjo k dobremu. Nehote se potruditi, da postane boljši od svojih tovarišev in da jih prekosi v znanju. Častiželjnost bo otroku vselej koristila v življenju, samo ne sme biti prevelika. Že v šoli se vidi, da ima otrok, ki je ambiciozen, gotovo več uspeha od drugega otroka, kateremu ni nič do tega, ali zna njegov tovariš več in ali je bil z njim učitelj bolj zadovoljen.

Otroci, ki obiskujejo šolo in se uče doma v družbi tovarišev, se mnogo lažje uče kakor drugi otroci. Tak otrok hitreje doume vsako novo stvar in z večjim veseljem sede h knjigi. Skrb vsake matere naj bi bila, da bo njenemu otroku učenje v veselje, ne pa v neljubo dolžnost. Veselje pa mu boste zbudili tedaj, če mu boste dali priliko, da živi v družbi s svojimi sovrstniki.

Da bom še lepša

Kako se obvarujem razpokanja rok in obraza

Nedavno tega sem čitala v nekem modernem časopisu, da je žena pozimi najmanj lepa in mikavna. Razmišljala sem o tem, kako je prišel pisec članka do tega zaključka, in naposled sem mu morala pritrditi. Spomladi in poleti do pozne jeseni so naše roke mehke in obraz gladek. Pozimi ima večina žen od mraza rdeče roke, in razpokano kožo na rokah in na obrazu.

Z nego in pažnjo lahko preprečimo te nedostatke. Posebno moramo paziti, da si dobro posušimo roke po umivanju. Če pridemo z mokrimi rokami na mrzli zrak, se koža napne in razpoka. Mraz je tudi kriv, da postanejo roke rdeče. Če bomo pazile, da bodo roke vedno suhe, potem lahko to preprečimo. Zelo priporočljivo je tudi, da si mažemo roke vsak večer s kako maščobo (vazelinom ali pa glicerinom). Mrzli veter posuši kožo in ji odtegne vso maščobo, ki je potrebna, da ostane koža mehka in gladka. Tudi kožo je treba hraniti in zato je najbolj primeren nočni čas, ko koža počiva. Rdečico rok pa preprečimo s tem, da nosimo zunaj rokavice.

Tudi za obraz velja, da ga moramo po umivanju dobro obrisati, da nam koža ne

Trajno kodranje in barvanje las

izvršuje moderno urejeni frizerski sal.n

M. PODKRAJŠEK, Ljubljana
Sv Petra cesta 12

razpoka. Po umivanju pa je dobro, da si namažemo obraz s kako mastno kremo. Ko stopimo na cesto, nas tenka plast maščobe varuje pred rdečico in hrapavostjo kože. Lahko pa se tudi malo popudramo, da se maščoba ne vidi.

Tudi ustne moramo enako negovati. Kdor zanemarija razpokane ustnice, živi v neprestani nevarnosti, da dobi kako bolezen. V zraku je nebroj klic, ki utegnejo priti na ranjene ustnice in занести razne bolezni, izpuščaje itd. Namaži si ustnice po večkrat na dan z vazelinom ali pa glicerinom, potem ti tudi najhujši mraz ne more škoditi.

Nekaj o lasih

Časih pridejo sivi lasje preje, kakor jih človek pričakuje in preje, kakor je potrebno. Srce je še mlado, obraz še gladek, a na glavi se že svetlikajo sivi lasje. V takem primeru imajo ljudje navado, da sive lasje izpulijo. To pa je zelo nepriporočljivo. Če to večkrat ponavljamo, oslabimo korenino lasu in jo naposled sploh uničimo. Tako nastane pleša, ki je gotovo še bolj neprijetna kakor pa sivi lasje.

Moderna kozmetika in moderni lasularji so našli sredstvo, ki pomaga skriti sive lasje — leta. Dandanes si dame tako spretno barvajo lasje, da ne moreš spoznati, ali je barva naravna ali ne.

Nepriporočljivo je, da dama sama opravlja ta posel. Če pa se že loti tega dela, bi se morala točno ravnati po navodilu, ki je priloženo takim barvilom. Če las ne barvaš prav, dobe rdečkasto-zelena barvo, ki je gotovo manj mikavna od sivih las.

Barve so tekoče — vsaj večino modernih barvil dobite v tekočinah. Druge barve moramo spet segreti in lasje namazati s toplo raztopino. Priporočljiva barvila, ki so popolnoma neškodljiva, so na primer „L'Oreal“ in „Orentol“. Z uporabo teh barv najlažje dosežemo lepo naravno barvo.

Gotovo pa je najbolj priporočljivo, da zaupate svojo glavi strokovnjaku, ki vam bo najbolje napravil, zakaj prav pri tem poslu je treba velikega izkustva in spretosti. Krivo je mišljenje, da bi barvanje škodovalo rasti las. Narobe, praksa je pokazala, da je uporaba barv celo priporočljiva.

Navadno pecivo

Zgneti v testo 3 jajca, ½ kg moke, ¼ kg sladkorja, ¼ itra kisle smetane, eno žlico masla ali masti, en pecivni prah in malo soli. Testo razvaljaj enako kakor za kekse, zreži v različne oblike in peči v srednje vroči pečici.

Mrzla krompirjeva omaka

Zdrobi nekaj kuhanih krompirjev in dva rumenjaka iz trdo kuhanih jajec. Dodaj drobno sesekljan beljak, zelen peteršilj, drobnjak, sardele, prilij malo kisa ali vina in olja, soli in popopraj ter dobro zmešaj. Tako omako serviramo običajno k pečenki.

Športne čepice

v največji izbiri na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. Najcenejši nakup pri

A. PRESKER, Ljubljana

Sv. Petra cesta.

Kaj obetajo kini

Senorita (Kino Ljubljanski dvor) je romantičen film iz življenja španskih farmerjev v Južni Ameriki. Bogat farmer se veseli vnuka, ki ga bo rodila žena njegovega sina. Toda nesreča je v tem, da povije dekletce. Očetu to prikrije in vzgaja dekletce kot fanta, ki postane drzen jahač in izzivač. Dolgo let to traja, dokler se ne zaljubi v sovražnika svojega očeta. Vsa ženskost, vsa strast prve prekipevaljoče ljubezni se zdaj zbudi v njej in Senorita gre preko vseh plotov, preko vseh ovir in prepadov do svojega cilja — pripori si moža, ki ga ljubi iz dna svojega

Vajda, ki je nudil obema umetnikoma dovolj možnosti pokazati svojo izredno sposobnost.

Polkovnik Trenk reši o priliki nekega lova dve odlični dami, ki ju je na potovanju napadla tolpa ciganov. Z izredno vljudnostjo ju povabi na svoj grad in kmalu se razvije med eno teh neznank in baronom Trenkom ljubavno razmerje. Dami se ob slovesu predstavita kot Dunajčanki, ne navedeta pa pravega imena. Trenkove misli lete odslej le na Dunaj in prav kmalu ga vidimo v prestolnici nekdanjega avstrijskega cesarstva. Zaman išče Trenk na Dunaju svojo oboževanko, končno jo najde in lahko si mislimo njegovo osuplost, ko vidi,

KINO TEL. 2730
DVOR
LJUBLJANSKI

Danes velika premiera filma

„OKOVI“

Prekras a drama iz življenja ruske arstokracije in kaznjencev v daljni Sibiriji — Krasni posnetki, močno dejanje, stopnjevanje do skrajne napetosti.

Predstave v delavnikih ob 4., 1/4 na 7., 1/2 8., 9., v nedeljah in praznikih ob 1/2 11. dop. 3., 1/2 5., 6., 1/2 8., 9.

PRIDE: SENORITA

drama vročekrvne Španke, ki ljubi in ubija. V glavni vlogi lepa BEBE DANIELS

Hudičeva metresa

v gl. vl. kralj akrobatov LUCIANO ALBERTINI.

sreca in z vso dušo. Film prinaša krasne naravne posnetke in daje globok vpogled v življenje južnoameriških farmerjev. V glavni vlogi nastopa vročekrvna Bebe Danielsova, ki je ljubljanskemu občinstvu dobro znana kot izvrstna ljubimka.

Baron Trenk. (Premijera v Elitnem kinu Matice.) Film z izredno zanimivo vsebino. V glavnih vlogah Svetislav Petrovič in Lil Dagover, dva igralca svetovnega slovesa. Manuskript je izdelal Vladislav

Omaka iz jajc.

Zdrobi tri trdo kuhana jajca, prideni štiri žlice olja, tri žlice kisa, malo drobno zrezanega drobnjaka, kavno žličko drobnin, nekaj soli in dobro zmešaj. Ta omaka je prav okusna; navadno jo serviramo h govejemu mesu.

Ham and eggs

Kot predjed k fini večerji ali obedu lahko serviraš ham and eggs. Opeci na masti nekaj finih rezin in šunke in ubij nanje nekaj jajc (po potrebi). Ko beljak zakrknje, stresi na krožnik in nesi vroče na mizo. Za eno osebo zadostujeta eno do dve jajci.

KINO IDEAL

SPORED:

Naprej Harry

(Männer ohne Beruf) HARRY PIEL

Rdeči krog

Velesezacionalen film po slovenskem romanu Edgarja Wallace-a. V glavni vlogi LYA MARA

Slika iz filma „Baron Trenk“, ki ga pravkar predvaja Elitni Kino Matice.

da je njegova ljubljenska sama cesarica Marija Terezija. Film nam kaže razne galantne prizore s cesarskega dvora in je zelo zanimiv. Opremljen je z vsem razkošjem.

Naprej Harry! (Premijera v kinu Ideal). Spet film za ljudi, ki si žele senzacij! In prav gotovo bodo pri tem sporedu prišli v polni meri na svoj račun. Harry Piel ima nalogo, da izsledí družbo, ki se peča s trgovanjem z dekleti. Središče te nečedne družbe je v Marseillu in vsi napori policije priti na sled njihovim nečednim mahinacijam je zaman. Šele Harry Piel ugotovi glavnega krivca, po mnogih težkočah osvobodi najnovejše žrtve opasnih brezvestnežev in razkrinka glavnega vodjo.

Poleg Harryja Piela igra glavno žensko vlogo njegova lepa žena Dary Holmova, ki jo bo publika z zadovoljstvom gledala v filmu.

S. Schöppl:

Misli o resnici

Če ne bi stremeli po resnici, bi prestali biti ljudje; če bi jo dosegli, takisto. Svoboda je tista oblika hlapčevstva, kjer nam je dobro.

Ko spoznaš, da človek ni ustvarjen za srečo, veš, da tudi ni rojen za nesrečo.

Rudolf Kapri:

Poznojesenske misli

Najlepše na jeseni je sen o pomladi. V jesenski megli vidiš jasneje kakor v majskem solncu. Eno mesto ne pozna jeseni, ker je samo mesto jeseni: Benetke, mesto brez letnih časov.

Telefon 2124

Telefon 2124

ELITNI KINO MATICA

Najlepši in najdaljši k no,
ležeč v centru mesta.

Predvaja premiere največjih
in najboljših velefilmov.

Izvrstna godba.

Spored prihodnjih dni:

BARON TRENK

V I film galantne ljubezni
SVETISLAV PETROVIČ
LIL DAGOVER

STIRJE VRAGI

Največji film te sezone; režija
E. W. Murnaū, Janet G. ynor

Willi Kollo:

Vožnja v smrt

„Mister Death“ so imenovali mladega, neustrašnega McCrossa. Mister Death — gospod Smrt.

McCross je bil najgenialnejši poročevalec Združenih držav.

Zal, plavolas mladenič je bil McCross.

A ljudje, plahi in praznoverni, so mu rekli:

Mister Death — gospod Smrt!

Bil je bistrovidec in je umel prečudno točno napovedati potrese in viharje, povodnji in požare.

Bil je skoro pri vsaki nesreči. Gledal je, reševal in filmal.

Vse senzacije filmskega tednika, vsa krvava poročila, vsa slavna dela so izvirala od McCrossa.

„All right — v redu,“ je rekel mister Collin Harris, izdajatelj večernika „Evening Sensations“.

„Ko se vrnete, McCross, vam damo za vrstico 500 dolarjev, za izključno pravico predvajanja vaših filmskih posnetkov 50.000 dolarjev. Če poginite, so vaši posnetki naši. Good bye, mister Death — Srečno, gospod Smrt!“

„Good bye,“ je odzdravil McCross.

Vlak je stal črn in mrk v lopi.

Imel je številko 14111.

Njegov stroj je bila orjaška, besneča, puhajoča pošast z boljšečimi žarometnimi očmi.

Bilo je 35 minut čez deveto zvečer.

Vlak je bil nabit. Vsi prostorčki do poslednjega zasedeni.

Bilo je 36 minut čez deveto.

McCross je prišel, s klobukom na čelu.

Nihče ni smel vedeti, da je McCross v vlaku.

Zakaj imenovali so ga: Mister Death — gospod Smrt.

McCross je filmal odhod.

Bilo je 38 minut čez deveto.

Še mlečno dekletce je smeje se stopilo v vlak. Poljubilo je s hlastno prisrčnostjo spremljevalca, mladega moža.

Vlak se je zganil.

Bilo je 40 minut čez deveto.

Dekletce se ni moglo odtrgati.

„Vstopi, srček!“ je rekel mladenič.

„Jutri se pripeljem za teboj. Potem se poročiva — vstopi!“

Dekletce je viknilo: „Upajmo, da se mister Death ne pelje v tem vlaku!“

To je bilo v Ameriki že kar prislovično.

McCross je pobledel, ko je snemal ta prizor.

V peklenem taktu je udarjal vlak kakor zbesnel slon skozi noč.

Zarometa sta kriče trgala nemo temo.

Bilo je 13 minut čez deseto zvečer. McCross je mislil na mlečno dekletce.

Ratata, ratata, ratata, ratata — je kričal vlak.

Bilo je 16 minut čez deseto.

McCross je zdajci pomislil: „Čez deset minut bo nesreča.“

McCross je bil bistrovidec.

Vlak je blazno drevil.

Jutri pride mladi mož za njo, je pomislil McCross, in čez devet minut bo dekletce najbrže razmesarjeno in zdrobljeno pokopano pod žarečim železjem. Najbrže.

In on, mladi plavolas McCross ni mislil na drugo kakor na filmanje nesreč in na nove rekorde.

Nihče ga ni ljubil.

Vsi so se ga bali, vsi sovražili, občudovali ga — mistra Deatha.

Poročevalca smrti.

Vlak je rjovel. Jeklene stene so se krivile, borile se za prostost. Bilo je 18 minut čez deseto.

Vlak je rohnel.

Bilo je 20 minut čez deseto.

McCross je videl mrtvaški, strahotno razdejani dekletčev obraz.

McCross je videl milijone zdrobljenih, mrtvaških deklinških obrazov.

Bilo je 22 minut čez deseto.

McCross si je z aparatom utiral pot skozi gnečo.

Ljudje so začudeni gledali za njim.

Zakaj je bil ta človek tako bled?

Vlak je ječal v smrtnem strahu, sluteč katastrofo.

Bilo je 23 minut čez deseto.

McCross je razbil okna prvega voza. Bil je v poštnem vozu.

Bobnenje stroja mu je udarilo v obraz.

Hoteli so ga zadržati.

„Nesreča!“ je zavpil McCross, „nesreča, jaz sem mister Death!“

Uradnik je v neznanji grozi okamenel.

McCross je razbil vrata poštnega voza.

Bilo je 24 minut čez deseto.

„Še dve minuti,“ je pomislil McCross. „Še dve minuti.“

Postavil je aparat.

„Semkaj!“ je zavpil uradniku. „Semkaj, dečko! Filmaj!“

Mož je trepetaje storil po ukazu.

McCross se je popel na stroj.

„Nesreča!“ je zakričal strojevodji in kurjaču.

Njegov krik je zamrl v besnenju jeklenih sten.

„Siromak je zblaznel,“ je pomislil strojevodja.

McCross ni imel več časa.

Pobil je kurjača s pestjo na tla. Pograbil ga in zavlekel na poštni voz.

Odtrgal je strojevodjo z njegovega mesta in ga z nadčloveško močjo vrgel na poštni voz.

Bilo je 26 minut čez deseto.

„Filmaj, dečko!“ je zakričal McCross.

Uradnik, hipnotiziran, je filmal.

McCross je med vratolomno vožnjo odpel stroj od poštnega voza. Mišice v lehteh so pokale, trgale se: poštni voz je ostal vzad.

Stroj je rohnel, udarjal, besnel.

Pred njim iznenada dva orjaška, preteča žarometa.

Žarometa sta rasla. Poštni voz je ostal daleč vzad.

Žarometa sta grabežljivo obliznila stroj mistra Deatha.

Mister Cross je zaviral, zaviral, zavrl.

Jutri, je pomislil McCross, pride mladi mož za njo! Upajmo, da mistra Deatha ne bo v vlaku, je bilo reklo dekle.

Snop ognja mu je udaril ravno v obraz.

McCrossovi možgani so obrizgali stene njegove jeklene krste.

Njegov obraz je bil mrtvaški, ožgan in strahotno razdejan.

Nihče ni spoznal v truplu mladega, plavega, smelega McCrossa.

Newyorški kolporterji so kriče leteli po ulicah:

„Smrtna vožnja McCrossa! Vratolomna rešitev ekspresa „Pacific 14111.““

Na kinih so kričale električne reklame:

„Poslednji posnetki mistra Deatha!“

Ta film je kazal, kako je nesrečna lokomotiva newyorškega ekspresa 14111, sproščena vseh spon, zdrevila naprej, kako je McCross obupno skušal zavreti, kako je lokomotivo zagnil ogromen ognjen oblak ter se je stroj prevrgel in strmoglavil v prepad.

Potem ni bilo videti nič drugega kakor žarometa po istem tiru nasproti drevečega ekspresnega vlaka Chicago-New York, ki se mu je še v poslednjem trenutku, posvarjenemu po ognjenem stebri poginule lokomotive, posrečilo zavreti in ustaviti.

„Evening Sensations“ so zaslužile s smrtno vožnjo mladega, plavolasega McCrossa več ko tri milijone dolarjev.

Prevel Quidam

Rex Beach:

Zlati demon

Pustolovni roman

Prejšnja vsebina: V zlatokopih v Nomeju na Aljaski vre. Prišel je neki McNamara, politik; in kratkomalo zasedel vse zlatokope, lastnike pa pregnal. Dejal je, da ima za to pooblastila od sodišča. In res je na videz v pravu; pomaga mu sodnik Stillman, nesamostojen starec, ki je docela pod njegovim vplivom.

Glenister in Dextry sta imela najbogatejši zlatokop v Nomeju. Ko so ga jima prišli zapleniti, se je Glenister izprva hotel upreti, videč, da se mu godi krivica; a spomnil se je besed Helene, Stillmanove nečakinje, ki mu je na vožnji v Nome rekla, da nikoli ne bi mogla spoštovati človeka, ki ne bi znal premagati zveri v sebi. Glenister jo ljubi; zaradi nje se pre-maga. Helen je prepričana, da ravna njen stric pošteno, in ne slutiti, da je McNamara sепар.

Razmere postajajo čedalje nevdržnejše. Proces, ki ga je McNamara obljubil Glenistru in Dextryju, počiva; Stillman ne kaže volje, da bi ustregel njunim upravičenim zahtevam. Zato pošljeta odvetnika Wheatona v San Francisco, da izposluje na najvišjem sodišču ukinitve zaplembe vseh zlatokopov. Wheaton se vrne z listinami; toda ko jih pokaže Stillmanu in McNamari, skomigneta z rameni, češ, listine utegnejo biti ponarejene.

Presleparjena zlatokopa se zato odločita, da pošljeta še enkrat odvetnika v San Francisco. Ker pa sta zvedela, da hoče McNamara prepričati Wheatonov odhod in je v ta namen razpostavil vohune po vsej obali, se vtihotaji Glenister v sobo nad McNamarovo pisarno in prisluškuje pogovoru med politikom in njegovimi pajdaši. Pri tem slučajno ujame, da se misli McNamara poročiti s Heleno; iz politikovih besed sklepa, da mora biti tudi Helen zapletena v zaroto proti njemu in Dextryju. To ga silno pretrese; o Heleni, ki jo obožuje, ne bi bil nikoli mislil kaj takega. V obupu odide v krčmo, da bi se opil in raztresel. Tam sreča Cherry Malottovo, pustolovko, ki jo je pred leti ljubil, a ona ga še zdaj ne more pozabiti. Pove ji, kaj je zvedel o Heleni. Ona ga skuša tolažiti, a zaman; Glenister se vrže na kvarte. Cherry, slepa od ljubosumnosti, ga sklene upropastiti. Enako nameri ji izrazi „kvartaški kralj“, njen prijatelj, ki iz neznanih razlogov črti Glenistra.

„Ne razumem...“

„Rekla si, da bi Glenistra zadržala...“

„Da, storila bi to!“

„Ali ga ne ljubiš?“

„Sovražim ga!“

Neusmiljeno jo je pogledal in videč, da je spet vstal upropaščen banekar izza mize, ga je ustavil.

„Toby, ali bi mi hotel pomagati? Prevezel bi banko, če začne Glenister igrati farao. Razumeš?“

„Aha, zadal bi mu rad trd oreh?“

„V Nomeju še nikoli nisem sleparil pri igri. A tega človeka hočem no-coj dobiti pod se, ali ga pa ubijem! Poslužil bi se zvijače in ti moram raz-

ložiti znamenja. Če ne boš pazil, naju upropastiš oba in nama naprtiš vso hišo na vrat.“

V naglici mu je dal nekaj pojasnil v kvartaškem jeziku in jih pospremil s skoro nezaznavnimi znaki s prsti. Deklica je stala zraven in stregla pozorno na sleherno besedo. Njej ni bilo treba nič pojasnjevati, kako je treba storiti, če hočeš katero kvarto iztihotapiti iz igre ali pa jo zadržati. Te trike je že poznala.

Pri „faraonu“ je navada, da sedi nadziratelj nasproti tistemu, ki deli karte; pred seboj ima nekako računalo. Kadar vzame tisti, ki meša, karte iz predala, pritisne nadziratelj na gumb odgovarjajoče karte na svoji pripravi,

Z vsako številko

lahko pristopite v krog naših naročnikov, tudi če niste čitali prejšnjih števil. „Roman“ Vam nudi

ugodnost kakor noben drugi list

V vsaki številki prinaša namreč

kratko prejšnjo vsebino

obeh romanov. Zato nič ne izgubite, če se naročite z današnjo številko. Naročnina do Novega leta (od 1. štev. dalje) je

25 Din

počenši s 7. številko pa

12 Din

Ne odlašajte!

Naročite še danes!

tako da kvartači v trenutku lahko pregledajo, katere kvarte so še v predalu. Njegov posel je sicer preprost, a važen; če se kaj zmoti in se položaj njegovih gumbov pri poslednjem kolu ne ujema s kvartami v predalu, so vsi vložki neveljavni. Če farao pošteno igrajo, je ena izmed najmikavnejših hazardnih iger. Druga je, če sleparijo; zakaj v dolgih letih so se kvartači naučili nebroj trikov, ki novince upropastijo, še preden se dobro zave.

Kvartaški kralj je bil sklenil porabiti trik s peskom; v ta namen je imel pripravljene posebne kvarte, ki so bile hrapave ali opraskane s peščenim papirjem. Če je nekoliko krepkeje pritisnil na vrhnjo karto, se je naslednja sprijela z njo — tako je lahko z enim prijemom vzel iz predala dve karti. Prav tako je tako kvarto pri deljenju lahko najavil pomagaču z lahnim škripanjem.

Potem ko je vse to pojasnil, je šel k igralni mizici. Cherry se je prerinila prav do ruletnega kolesa; hotela je opazovati Glenistra, a v gneči ni mogla prav do njega. Videla je le, da je še zmerom dobival: blagajna je bila malone prazna.

V nekaj minutah je tu moralo biti končano. Odpravila se je tedaj k mizici za farao, kjer je uradoval kvartaški kralj. Njegov obraz je bila brezbarvna krinka ravnodušja; njegove bele roke so švigale z brezskrbnostjo absolutne suverenosti. Čakal je.

Po nekaj trenutkih je skupina ostavila ruleto in se zbrala okoli njegove mizice. Glenister ni bil več tisti mož, ki ga je Cherry poznala. Nič tiste otožne brezupnosti, v kateri jo je ostavil, mu ni bilo več videti na zariplem obrazu; ovratnik je imel odpet, da se je videl široki mišičasti tilnik. Vsa dostojanstvenost ga je bila minila. Padel je spet v svoje prejšnje navade; neobrzdana prošlost ga je požirala.

Ko se je razstal s Cherry, je iskal duhovne utehe v tem, da je malomarno stavljajal na kocko denar. Videl je, kako so se mu novci na mizi podvojevali in vedno, vedno iznova podvojevali. Izprva mu je bilo vse eno, ali je dobival ali izgubljal. Preden se je prav zavedel, so jeli drugi možje staviti z njim, podžgani od pohlepa in igralske strasti. Množica okoli njega je čedalje bolj naraščala, čedalje večja strast jo je palila; njih vročica je polagoma prešla nanj, izprva nezaznavno, potem pa čedalje huje, dokler ni tudi njega vsega prevzela igralska blaznost.

Ko je sedel, ni opazil Cherry. Sploh ni videl ničesar razen vložka. Dekle je stisnilo pesti in molilo za njegovo propast.

„Kako visoko se igra, kvartaški kralj?“ je vprašal.

„Do dve sto dolarjev.“ To vsoto je lahko stavil na vsako karto, razen v poslednjem kolu, kjer je bil vložek samo polovičen.

Kvartaški kralj je naglo premešal karte in pobral vložke. Gledalci so prestali govoriti in obrnili vso pozornost igri, zakaj bližala se je velika odločitev tega večera. Farao je nasproti drugim igram kakor bitka v primeri z gostilniškim pretepom.

Nekaj časa je Glenister dobival, dokler ni nastopil trenutek, ko je šlo za velike vložke. Cherry je videla, kako je kvartaški kralj pomežiknil nadziratelju, in v naslednjem trenutku je potegnil ven dve kvarti. Glenister je izgubil. Bil je to prvi pomembnejši dobiček kvartaškega kralja in igralci se niso niti zmenili zanj.

Čez pol ure je stala igra ugodno za banko. Tedaj je rekel Glenister:

„To mi gre prepočasi. Moram se razgibati.“

„Prav!“ se je nasmehnil kvartaški kralj. „Podvojimo vložke.“

Tako je bilo moči staviti štiri sto dolarjev na eno karto, in kvartaški kralj je šele zdaj oživel. Glenister je jel izgubljeni, sicer ne mnogo, zato pa z vznemirljivo rednostjo. Cherry še nikoli ni videla tako igrati: kvartaški kralj ji je bil pravcato razodetje. Glenistrova smola kakor da bi bila vne-mo množice še podžgala, njeno nestrpnost še povečala: dvakrat po vrsti je bilo kolo proglašeno za neveljavno, in igralci so dobili svoj denar nazaj.

Cherry je opazila pri nadziralatelju zmedo. Kvartaški kralj mu je prena-glo deloval. Pri naslednji igri še niso bili daleč, ko je Cherry prestregla zna-menje, ki ga je nadziralatelj krivo raz-umel. Obrnila se je pokojno k njemu:

„Dobro bi bilo, če bi malce bolj pa-zili —“

Kvartaški kralj se je navzlic slabi volji nasmehnil. Bal se je, da ne bi drugi razumeli migljaja, a le na obra-zu Mexica Mullinsa je opazil zagone-ten izraz — kakor da bi se hotel raz-počiti od smeha. Takoj nato je deklica velela nadziralatelju: „Prepustite mi pro-stor, preveč nervozni ste!“

Toby je vprašuje pogledal kvarta-škega kralja, ki je pokimal. Vedel je: ta ženska ne bo delala napak: sovra-štvo je njene že od prirode ostre čute še poostrilo. Glenister nocoj ne ubeži propasti!

V dekletovih možganih je bila ena sama misel: Roya je treba potolči! Po-nižanje, poguba, osmešenje naj bodo njegov delež. Ko bo strt in pobit, se bo morda vrnil k njej kakor v prešlih dneh.

Glenister je klel med zobmi: ali so karte začarane? Bil je, kakor da bi mu bili vinski hlapi zameglili jasnost mi-sli. Žile na tilniku so se mu napenja-le, obraz mu je zabuhlo žarel.

„Višje vložke!“ je zarenčal. „Ali je to igra za može? Odpravite gornjo mejo!“

Kvartaški kralj se je zmagoslavno spogledal z dekletom in prikimal.

Jel je mešati. Zrak je postal zato-hel in soparen od dihanja zijal. Znoj je kapljal z zagorelih Glenistrovih lic. Slekli si je suknjič; gledalci za njim so nestrpnost prestapali z noge na nogo. Razen Roya so igrali le še trije može. Bili so tisti, ki so spočetka dobivali ž njim. Zdaj, ko se je sreča obrnila, niso marali prestat.

Tedaj je Cherry zmotilo prskajoče pokašljevanje. Ozrla se je in zagledala

malega rdečeglavca, ki se je prej tako vznemirjal. Njegove oči so bile široko razprte, mišice okoli ust so mu trzale. Že zdavnaj je izgubil stotake, ki jih je bil dobil, in še mnogo več.

Roy je stavil sto dolarjev. Pri tret-jem kolu je izgubil. Stavil je dve sto dolarjev in izgubil. Stavil je štiri sto in v tretje izgubil. Sreča se je bila obr-nila. Zaškrtal je z zobmi in podvojil vložke.

Glenister je čutil, kako mu vrta v mozeg brezumen bes. Ni mu bilo za denar... kaj za to, če izgubi? A on je ho-tel dobiti! Smola vendar ni mogla bila trajna, a vzlic temu je peklenško trdovratnostjo vselej potegnil izgublja-joče kvarte.

Čudno; muhasta boginja je bila res menjala barvo in kvartaški kralj je zdaj pošteno igral. Glenistrova smola je bila prav tako nerazumljiva kakor preje njegova sreča. Cherry se je pa-sla na njegovi pogubi; če je v dolgih presledkih kdaj dobil, se je zdrznila in vztrepetala od strahu, da se ji ne bi izvil. Ko bi le hotel položiti na kocko vse, kar je imel! Potem je moral priti k njej!

Konec je bil bliže, kakor je mislila. Množica je pridržala dih in sledila sle-herni kretnji kvartačev; nič se ni čulo razen žvenketa novcev in pridušenega bobnenja orkestra. Če je kdo zahrkal, so se oči sosedov okoli njega očitaje ozrle nanj, a le za trenutek, že nasled-nji mah so se spet obrnile k mizici.

Glenister je potegnil iz žepa šop bankovcev, tako debel, da ga je komaj obsegel z obema rokama. Naglo jih je preštel in jih potem potisnil čez mizo, dokler niso obležali na kralju. Če bo potegnjena karta, bo njegov vložek iz-gubljen. En sam vzdih se je izvil iz množice. Takega vložka tu še nihče ni videl — bilo je celo imetje. Pripove-dovali bodo še vnukom: kako je blazen kvartač v enem večeru priigral premo-ženje in ga potem z eno potezo spet zaigral. Usoda je bila na eni sami kvarti.

Cherry Malottova je prebledela. Srce ji je razbijalo, da je komaj sopla. Če Glenister to pot dobi, bo nehal, to je čutila. Če izgubi... o, kaj je neki mo-gel čutiti kvartaški kralj, ta človek, ki je igral zaradi piškave osvete, v pri-meri ž njo, katere nada v ljubezen, srečo in življenje je visela na tej igri?

Po vsem videzu je kvartaški kralj vedel, katera karta je bila pod vrhnjo, zakaj dal ji ni nikakega znamenja. Ko se je Glenister naslonil nazaj, je vzel počasi in malomarno vrhnjo karto iz predala. Čeprav je bil to največji do-godek njegove kvartaške karijere, je ostal docela hladnokrven. Odkril je ka-

rovo devetico in množica je težko za-sopla. Kralj ni bil dobil. Ali bo izgu-bil? Pogledi vseh so obviseli na ponik-ljanem predalu.

Kvartaški kralj je potegnil roko na-zaj; njegov sredinec se je dotaknil ka-rove devetice. Počasi je zdrsnila iz pre-dala in na njenem mestu se je pojavil križev kralj. V množici je završalo. Može so jeli govoriti vsi vprek — eni so se smejali, a njih smeh je zvenel kakor hropenje. Kvartaški kralj si je pretegnil prste in potisnil šop bankov-cev v žep, ne da bi bil štel. Nadziralca si je šla s trepečo roko čez obraz; ko jo je položila na mizo, je bila krvava. Ugriznila se je bila v ustnico do krvi.

Glenister je ždel nepremično, z mr-kim čelom, razmršeni lasje so se mu lepili na čelo, očesne jame so zijale mrtvo in topo.

Cherry je bila trudna na smrt — a vendar odločena, da ostane do konca. Vložki so bili pripravljeni in igra bi se bila imela nadaljevati, ko je Glen-ster dvignil roko.

„Stojte! Koliko je vreden ta lokal, kvartaški kralj?“

„Kako mislite?“

„Saj je vaše to podjetje?“ Pokazal je z roko po dvorani. „Nu, na koliko ga cenite?“

Kvartaški kralj je pomišljal.

„Skupaj nemara sto dvajset tisoč dolarjev. Nu?“

„Stavim svoj delež na zlatokopu Mi-dasu proti vaši posesti. As naj bo kvarta, na katero izgubim.“

Svinčena tišina je zavládala, ko so poslušalci pretehtali ponudbo. Ta člo-vek je bil umobolen. Bile so le še tri kvarte — ena je morala dobiti, druga izgubiti, a tretja ni igrala.

Izmed vseh prisotnih je edina Cherry Malottova pogodila nekako pra-vi vzrok, ki je Glenistra gnal. Ni bila igralska strast, tudi ne živalska svoje-glavost. Bilo je nekaj globljega. Helen mu je bila izgubljena — ne, hušje, bi-la ga je nevedna, in ona je bila edi-no, na čemer mu je viselo srce. Kaj mu je bilo za Midas z njenimi proce-si, intrigami in vsemi njenimi sit-nostmi? Vsega je bil sit — vsega; imel je le še željo, da pride od tod. Če dobi — dobro! Če izgubi, ga jutrišnje solnce ne bo več videlo v deželi.

Ko je stavil ponudbo, se je kvarta-ški kralj zamislil. Deklica je vedela, da je proučeval kvarte v predalu in da je s prsti rahlo božal vrhnjo, med-tem ko so se pogledi vseh upirali v Glenistra. Naposled je privzdignil oči in Cherry je po čudnem lesku njego-vega obraza začutila, da je Roy Gle-nister prosjak.

„Naprej!“ je hripavo silil zlatokop. „Vzdignite karto!“

„Dobro!“

Deklici je bilo, kakor da se ji bliža omotica. Hotela je zakričati. Zmagoslavje tega trenutka jo je ohromilo... ali je bilo vobče zmagoslavje? Čula je rdečelasca za seboj, ki je sopele, kakor bi ga davili. Videla je, kako se je mož, ki ga je pomagala upropastiti, nagnil naprej, trd je bil njegov obraz in čudno trpeč pogled v očeh. Tega pogleda ni nikoli pozabila. Množica, odrevenela v napetosti, se še zmerom ni zavedla. Vsi so poznali Midas in njeno vrednost. Tu, na tej mizici, je ležalo pol zlatokopa...

S hladnokrvnostjo, ki je učinkovala kakor natezalnica, je kvartaški kralj privzdignil vrhnjo kvarto. Spodaj je ležala pikova trojka. Glenister ni rekel besedice. Nekdo se je odkašljaj: čulo se je kakor strel iz puške. Malomarno so se spet zganili prsti kvartaškega kralja. Namenoma je odlašal; pomežiknil je dekletu, potlej je trojka izgnila in spodaj je ležal as, kakor v prejšnjem kolu kralj.

To je pomenilo Glenistrovo propast. Z odsotnimi očmi se je ozrl stran — tedaj pa je mrtvaško tišino pretrgal tresk. Cherry Malottova je bila zaprla svoj števeni aparat in je zakričala na glas in presunljivo:

„To kolo ne velja! Točke se ne ujemajo!“

Glenister je prevrnil stol. Kvartaški kralj se je sklonil čez mizo in njegove prečudno lepe ozke roke so zakričale kakor bi hotele ubraniti bogastva. Nohte je zaril v povoščeni prt, obraz mu je posinel, njegove oči so se zlovesče zapile v Cherry, ki je nehote stopila korak nazaj.

Polagoma se je Glenister zavedel. Jel je razumevati. Bilo je, kakor da se prebujajo iz hudih sanj. Kvartaški kralj je z iztegnjenimi rokami strmел v ženo, ki se je potuhnila kakor kunec pred kačo. Hotela je govoriti, a beseda ji je obtičala v grlu. Tedaj je kvartaški kralj vzdignil pest in udaril s tako silo po mizi, da so se igrske znamke zakotalile na tla. Cherry je zaprla oči, da ne bi videla njegovega spačnega obraza.

Glenister ga je pogledal:

„Mislim, da razumem. Toda denar je bil vaš — tedaj je vse eno.“

Njegovih besed ni bilo moči krivo razumeti. Kvartaški kralj je zdajci odprl predal mizice, toda Glenister je skrčil pest in se sklonil čez mizo. Z enim udarcem bi ga bil lahko pobil. Kvartaški kralj se je z vsem naporom obvladal. Obraz mu je jel tr-

zati, kakor da bi živci na njem plesali v divji orgiji.

„Dali ste mi nauk,“ je bilo vse, kar je Glenister rekel. S temi besedami se je prerinil skozi množico v hladni nočni zrak.

Nad njim so migljaje arktične zvezde in vonj morja mu je čist in svež vel z obale. Na potu domov je čul daljno, zamolklo zavijanje volčjega psa. Vse skrivnosti in vse boli severa so bile v njem. Glenister je obstal in si odkril razdejano glavo. In potem se je svečano zaklel, da se nikoli več ne pri-takne kvart...

Ob istem času je hitela domov Cherry Malottova. Tekla je, kakor da bi jo preganjali nevidni duhovi. Preden je stopila v hišo, je obstala in v obupu dvignila roke proti nebu.

„Zakaj sem to storila? O, zakaj sem to storila!“

Štirinajsto poglavje

POLNOČNO POSLANSTVO

„Draga Helen, ali ne vidiš, da moj uradni položaj sili k družabnim obveznostim, ki se jim ne smeva odte-zati?“

„Prav imaš, stric Artur. A jaz bi dosti rajši ostala doma. Ples me nič več ne veseli. Da, če bi ti šel z menoj...“

„Ne — preveč sem zaposlen. Imam še dela, a tudi sicer nisem pri pravi volji.“

„Ali ti ni dobro? Že nekaj tednov to opažam. Nervozen si, jesti ne maraš, hujšaš — in dobivaš gube kakor starec.“

Bila sta ravno pri zajtrku; vstala je izza mize in nežno pogladila njegove srebrne lase.

Prijel jo je za hladno roko in si jo pritisnil na lice.

„Od dela je to, otrok — nič drugega. Ta dežela je samo za mlade ljudi; jaz sem že prestar. Strašni kraji... Hotel bi, da nikoli nisva prišla sem.“

„Ne reci tega! Saj je vendar prekrasno! Pomisli, kolika čast! Ti, kot sodnik Združenih držav, prideš prvi semkaj. Pomagaš ustvarjati zgodovino — gradiš državo — knjige bodo pisali o tebi.“

Sklonila se je in ga poljubila; njega pa kakor da bi bilo strah njenega milovanja.

„Seveda pojdem, če ti s tem ustrežem.“ je povzela. „Čeprav mi tukajšnja družba ne ugaja. Nekatero dame so zelo prijazne, a druge...“ Skomignila je z nežnimi rameni. „Samo o skandalih govore.“

Prireditev ni prav nič spominjala na zabave, kakršne so v rudnikih v navadi. Ženske so bile v večernih toaletah, gospodje pa v fraku. Dvorana je bila velikanska; raztezala se je v vsej dolžini hotela in je bila obdana z ložami. Tla so se lesketala kakor bi bila iz stekla; stene so bile ozaljšane z zelenjem in dragocenim okrasjem.

„O, kako lepo!“ je vzkliknila Helen. „Prav kakor doma!“

„Videl sem že mnogo rastočih mest,“ je menil McNamara, „a česa takega še ne. Toda če so si ti ljudje znali v enem mesecu zgraditi železnico in postaviti mesto v teku poletja, zakaj bi tedaj ne imeli simfoničnega orkestra in plesnih dvoran v slogu Ludvika Štirinajstega?“

„Čula sem, da ste izboren plesalec!“

„Izvolite sami presoditi! Vpisal se bom tolikokrat na vaš plesni red, kolikor mi boste dovolili. Ves ostali čas bom prebil v pušilnici. Ne bi hotel plesati z nobeno drugo.“

Po prvem valčku jo je ostavil samo z množico plesnih čestilcev in odšel iz dvorane. To je bila njegova prva zabava, odkar je bil na severu. Človek ne sme čisto otopeti, je pomislil. Med tem ko je glodal smotko, je s čudnim nemiro, ki ga še ni zalotil pri sebi, opazoval vitko, sivooko deklico z bogatimi kodrastimi lasmi in slonovina-stimi pleči ter veselim brezskrbnim smehom. Videl jo je plavati v taktu twostepa in nehote ga je obšla zavist, da sme nekdo drugi le trenutek uživati njene čare.

„Saj sem vendar prestar, da bi izgubil glavo,“ je zamrmral. A navzlic temu je mnogo prerano prišel k naslednjemu plesu. Zdelo se mu je, da Helen ni več tako vedre volje.

„Kaj vam je? Ali se ne zabavate?“

„O, pač, prelestno je.“

Ko jo je prosil za tretji ples, je bila nenavadno raztresena. Odvedel jo je nazaj na prostor mimo skupine dam, med katerimi je bila gospa Champi-anka in žene drugih uglednih domačinov. McNamara se je bil z nekaterimi izmed njih seznanil na čajanki pri Stillmanu in ga je nemalo začudilo, ko so odvmile njegov pozdrav, a se za Heleno niso zmenile. Čutil je, da tu nekaj ni v redu, vendar si ni mogel misliti, kaj naj bi to bilo. Z moškimi je umel naglo opraviti, ženskim intrigam pa ni bil kos.

„Kaj je damam? Ali so vas užalile?“

„Ne vem. Nagovorila sem jih, a me niso niti pogledale.“

„Niti pogledale?“

„Da.“ Glas ji je trepetal. „Kakor da bi se bile zaklele, da me bodo name-noma prezirale. Ne razumem.“

„Ali vam je kdo kaj rekel? Mislim, kak moški?“

„Ne, nel Gospodje so zelo prija-zni. Samo dame...“

„Pojdite — spremim vas domov.“

„Ne, tega ne,“ je oporekla. „Tu ostanem. Ničesar nisem zakrivila, za-radi česar bi morala pobegniti: Ve-deti hočem, kaj je temu vzrok.“

Ko jo je McNamara predal prihod-njemu plesalcu, je gledal, kje bi do-bil kakega znanca, da bi ga izprašal. Možje v Nomeju so ga sovražili ali pa so se ga bali. Naposled je vendarle odkril nekoga. Pozval ga je s seboj v kot.

„Prosim vas odgovora na neko vprašanje! Pa brez ovinkov. Raz-umete?“

„Vaša gospa je občevala v hiši gos-podične Chestrove. Od tam jo po-znam tudi jaz. Nocoj ne mara govo-riti z mlado damo. Prezira jo. Zakaj?“

„Kako naj to vem?“

„Če ne veste, vas prosim, da zve-ste.“

Oni je smeje se skomignil, a Mc-Namara je vzkipeł.

„Rečem vam, da boste zvedeli, in vaša gospa se bo opravičila, preden pojde iz dvorane, ali pa boste vi men i odgovarjali. Ne trpim, da damo kakor je gospodična Chestrova prezi-raj to takele napihnjene putke.“

Oni ni takoj odgovoril, zakaj mučno je imeti opravka s človekom, ki mu ni mar konvencionalnosti, a ima hkrati moč, da si pokorščino iz-sili.

„Da, nekaj bi vam vedel pove-dati... a jaz seveda na čenčanje nič ne dam. Take stvari naj bi ženske rajši pustile pri miru.“

„Izvolite se izraziti nekoliko na-tančneje!“

„Med damami je bilo o tem mnogo govorjenja... Da... hm... gre-za mladega Glenistra. Gospa Champia-nova je imela sosednjo kabino... Da... hm... mislim... na voznji semkaj... in je tam menda nekaj vi-dela. Nu, po moji sodbi nikomur nič mar, kaj kdo počenja. Gospa Cham-pianova pa ima o tem posebne nazore. Kolikor vem iz ženinega pripovedova-nja, je na stvari nekaj resnice — moji ženi tedaj ne morete ničesar očitati.“

Z eno samo besedo bi bil McNamara lahko vso stvar uredil. A vendar se je pomišljal. Vešč mornar si urav-na jadra po vetru. Zahvalil se je in se poslovil. Ko je stopil v pušilnico, je Helen planila k njemu.

„Odvedite me s seboj! Domov poj-dem!“

„Tak ste si premislili?“

„Da, pojdem,“ je zasopla. Ko sta bila zunaj, je stopala tako naglo, da jo je komaj dohajal. Molčala je in tudi on je molčal. Ko sta bila pred njenim domom, je stopil ž njo v vežo in prižgal luč. Helen je odložila plašč in ga vrgla čez stol. Oči so ji žarele od srda, roke so ji nervozno trepetale. McNamara se je naslonil na kamin in jo opazoval skozi cigaretni dim.

„Ni treba, da bi mi pripovedovali,“ je rekel naposled. „Vse vem.“

„To mi je ljubo. Ne bi mogla po-noviti, kar sem zvedela. O, bilo je po-niževalno!“ Glas se ji je trgal. „Le za-kaj sem vprašala? Zakaj nisem mol-čala? Ko ste odšli, sem šla k ženskam in jih pritisnila ob zid, da so mi vse povedale. O!“ Zacepetala je z nožico.

„Tega človeka bom še ubil,“ je re-kel McNamara in otresel pepel s smotke.

„Koga?“

„Glenistra seveda. Če bi bil slutil, da bodo ta obrekovanja prišla do vas, bi ga bil že zdavnaj ustrelil.“

„On ni širil teh vestil!“ je vzkliknila, vsa žareča od ogorčenja. „On je gen-tleman! Champianka je kriva vsemu!“

Jedva zaznavno je skomignil z ra-meni, toda kretnja je bila dovolj zgo-vorna.

„Saj ne trdim, da bi bil storil na-menoma — za to je vendarle preveč dostojen. Toda jezik vsakega moža se razveže nasproti zali deklici. In gos-podična Malottova je ljubosumna de-klina!“

„Kdo?“ je radovedno vprašala He-len.

Delal se je začudenega.

„Mislim sem, da jo poznate. A ne-mara je bolje tako.“

Premolknil je. Gledal jo je in pre-mišljal. Kako prelestna pojava je bila v večerni toaleti!

Dvignil je obraz in se srečal z nje-nimi očmi.

„Nekaj važnega vam moram pove-dati — najvažnejše, kar sem vam kdajkoli povedal, Helen.“ Prvič jo je imenoval z njenim krstnim imenom in ona je vtrepotala. Pričakovala je ta trenutek — in vendar ni bila pri-pravljena nanj.

„Ne nocoj! Ne zljaj!“ je z muko iz-pregovorila.

„O, pač, ravno zdaj je pravi čas! Če ne morete odgovoriti pridem jutri še enkrat. Hotel bi, da mi postanete žena. Dam vam vse, kar vam more svet dati; osrečil bi vas. Potem ne bo nikakih čenč več. Varoval vas bom vseh neprilik, in če se vam bo česa

zahotelo, vam bom položil pred noge.

Zajecljala je nekaj nezveznih be-sed. In potem jo jo znova premogla misel na ponižanje, ki ga je bila nocoj doživela. Vse mesto jo obsoja, vse ženske brez izjeme so same zavidne klepetulje. Predstavljala si je bodoč-nost, neizprosna je bila: videla se je osamelo, prepuščeno sami sebi, opso-vano in razžaljeno — a vendar bo mo-rala ostati tu vsa ta leta, dokler bo njen stric opravljal sodniško službo.

Ta mož bi jo rešil. Ljubil jo je; vse ji je ponujal. Bil je mogočnejši od vseh ostalih. Ni si bila v svesti, ali ga ljubi, a nihče, kar jih je poznala, se ni mogel primerjati ž njim — iz-vzemši Glenistra. Toda zlatokop jo je razžalil in tudi nocojšnjega ponižanja je bil kriv on.

„Ali mi hočete biti žena, Helen?“ je tiho ponovil McNamara.

Pobesila je glavo in on je pristop-il, da jo sklene v roke — a tedajci je prisluhnil in obstal. Nekdo je razbijal po vratih. Namršil je obrvi in stopil ven. Pred njim je stal Struve.

„Halo, McNamara, povsod sem vas že iskal. Spet so vsi hudiči na no-gah!“

Helen se je oddahnila. Ko sta moža vstopila, je bila že mirna. In tedaj je politik rekel ozlovoljen: „Kličejo me v zlatokope.“

„Zdaj utegne biti že prepozno. Po-ročilo je prišlo pred dobro uro, a vas nisem mogel nikjer najti,“ je rekel Struve. „Vaš konj je osedlan. Bolje je, da se ne preoblačite.“

„Pravite, da je Voorhees odšel z dvajsetimi ljudmi v kope. Dobro. Osta-nite tu in poizvedite vse potrebno.“

„Telefoniral sem v kôpe, naj bodo pripravljeni. Če se podvizate, pridete še pravočasno. Polnoč je šele —“

„Kaj se je zgodilo?“ je plaho vprašala Helen.

„Zlatokope nameravajo naskočiti,“ je odvrnil odvetnik. „Utegne priti do boja — —“

„Ne idite!“ je prestrašeno viknila. „Kri bodo prelivali.“

„Prav zato moram tja,“ je opore-kel McNamara. „Jutri pridem spet in bi mi bilo ljubo, če bi mogel na sa-mem govoriti z vami. Lahko noč!“

Njegove oči so se čudno lesketale, ko jo je ostavil. Za moža, ki ni vaje občevanja z ženskami, je igral prese-neljivo dobro. Ko je hitel v svojo pi-sarno, se je srdito zasmeljal v temo.

„Jutri mi bo odgovorila. Hvala vam, gospod Glenister,“ si je rekel na glas.

Helen je izpraševala Strujeja, zve-dela pa ni drugega, kakor da so bili detektivi tedne in tedne na poslu. No-

coj so ugotovili, da se uporniki pripravljajo na naskok.

„Ali ste najeli vohune?“ je vprašala.

„Seveda, morali smo. Boj gre zdaj na življenje in smrt — za nas ali za one. McNamari sem bil že takrat rekel, da bodo krvave glave, ko mi je prvič razložil svoj načrt — se pravi, ko so se začeli nemiri.“

„Stric se je tega bal,“ je odvrnila vsa pobita, „ko sva se odpravljala iz Seattle. Zato sem se tudi ponudila, da vam prinesem papirje. Mislila sem, da jih boste dobili še o pravem času, da preprečite prelivanje krvi.“

Struve se je zasmejal in se zvedavo zagledal vanjo.

„Ali stric Artur že kaj ve?“ je povzela.

„Ne, povedali mu nismo več, kakor se nam je videlo potrebno. Ni kaj pri moči, da bi take reči prenesel.“

„Da, da, ni mu čisto dobro. Kdo tiči neki za tem uporom?“

„Sodimo, da Glenister in njegov novomehiški razbojniški tovariš. Vsaj protiorganizacijo sta ona vodila.“

Premolknila je.

„Mislim, da so oni prepričani, da so kópi njihovi.“

„Seveda.“

„A to vendar ni res, kaj ne?“ Trdovratno se je zmerom ukvarjala s tem vprašanjem, zakaj vedno iznova so se dogajale stvari, ki so ji izdajale, da se za tem velikim bojem več skriva, kakor je vedela. Bilo je nemogoče, da bi se bila lastnikom zlatokopov godila krivica, a vendar ji je prišlo marsikaj čudnega na uho. Kadarkoli pa je hotela doznati kaj več, so njeni znanci vselej spretno prešli na drug pogovor.

„Da, ona sta vsega kriva. Da njiju ni bilo, bi bilo vse v redu.“

„Kdo je gospodična Malottova?“

„Najzalejša ženska severa — in najopasnejša.“

„Kako to?“

„Težko je reči, kdo ali kaj je — čisto drugačna je kakor so druge ženske. Že dolgo je tega, kar je prišla v Dawson — nismo vedeli, odkod, in tudi ne, zakaj je prišla — nikoli nismo mogli dognati. Nekega jutra smo se zbudili, in ona je bila tu. Zvečer nas je vse pograbila ljubosumnost in čez teden dni smo že malone vsi norili.“

„Zakaj je opasna?“

(Dalje prih.)

Jaroslav Hašek:

Detektivski institut „Roentgen“

Privatnemu detektivskemu institutu „Roentgen“ je nemila predla. Imel ni prav nikakega posla. Pred dvema mesecema je dal pravstven oče nadzirati svojo hčerko za pet kron na dan — in od takrat nič.

Ravnatelj detektivskega instituta je žalosten rezal kos slanine v drobne koščke in pil zraven slivovko — poslednji spomin na vrlega očeta, ki je bil, ko se je izkazalo, da njegova hči ni posečala ateljeja nekega proslulega slikarja, v navalu neobrzanega veselja petim kronam pramaknil še tri steklenke slivovke iz svoje trgovine s kolonijalnimi blagom.

Gospod Patočka, ravnatelj detektivskega instituta, je čemerem razrezal še poslednje ostanke slanine in zaprl okno, da mu ne bi bilo treba poslušati nadležnega tenorja, ki je na oni strani neumorno pel refren:

„O, kam ste šli, vi lepi časi...“

Gospod Patočka je pogoltnil poslednji košček slanine in je znova začel prepisovati naslove.

Da, tako daleč je bil že detektivski institut „Roentgen“, da se je moral preživljati s prepisovanjem naslovov.

Potrkalo je. Gospod Patočka ni odgovoril, zakaj imel je navado, da je posetnike dolgo puščal pred vrati.

Pograbil je naslove, jih pokril s časopisom, si pogladil brado in goste obrvi in suho dejal:

„Naprej!“

V sobo je planil mlad, eleganten gospod in se, ne da bi bil čakal dovoljenja, s trepečočimi koleno spustil na stol.

„Oprosite,“ je rekel, „strašno sem razburjen.“ Oblile so ga solze.

„Gospod,“ je povzel nato, „moja žena me vara, moja lastna žena, odnosno soproga. Prosim vas za svet in pomoč.“

„Pripovedujte,“ je suho rekel gospod ravnatelj.

„Imam v Pragi dve tovarni,“ je začel mladi mož povest svojega trpljenja. „Obe mi stojita v predmestju. Ena na Visočanih, druga v Brevnovu. Zato se moram voziti z Visočanov v Brevnov in iz Brevnova na Visočane.“

Mladi mož se je spet spustil v jok in žalostno pogledal okoli sebe. Ko se je nekoliko pomiril, je nadaljeval:

„Ker se moram z Visočanov voziti v Brevnov in spet nazaj, izgubim s tem toliko časa, da svoje žene po ves dan ne vidim. Moja žena — ah, kje so časi, ko sem jo smel tako imenovati

— takrat se še nisem vozil z Visočanov v Brevnov in iz Brevnova na Visočane! Potlej sem si zgradil tretjo tovarno v Hodkovički. Od takrat sem Otilijo, svojo ženo, še redkeje videval, kajti moral sem se voziti z Visočanov v Hodkovičko in iz Hodkovičke v Brevnov in iz Brevnova na Visočane. Hotel sem si napraviti še četrto tovarno v Rodlicu, a potem bi bil gotovo še manj utegnil in ne bi bil nikoli odkril, da me vara.

Zdaj naj vam povem, kako sem to dognal. Prodajal sem tovarno v Brevnovu in se odpeljal domov, da spravim kupno pogodbo v blagajno. Pridem domov, služkinja mi neverjetno dolgo ne odpre, za vrati čujem neko šelestenje in šepetanje, naposled se vrata odpro, stopim v salon in kaj zagledam? Moja žena sedi sama samcata v naslanjaču. Nič ne rečem, stopim v spalnico, pogledam pod posteljo: nikogar. Grem v predsobje in pozorno pregledam stojalo za obleko. Nikakega tujega površnika, nikakega tujega klobuka. Saj mi ne boste verjeli, da nisem niti v stranišču nikogar odkril. Ni ga bilo ne v omari, ne za zastori, in ta kača, moja žena, je bila ves ta čas popolnoma mirna. Šele ko sem začel kričati? „Kje je?“ se je spustila v solze in me vprašala, kaj se mi je pripetilo. Razume se samo po sebi, da se ji nisem izdal, in sem ji rekel, da iščem pepelnik. Potem sem moral leči na posteljo, dobil sem mrzle obkladke in žena mi je prigovarjala, naj poskusim zaspiti. Vendar sem bil popolnoma uverjen, da nekaj namerja in da nekoga pričakuje, zato nisem zaspal, ampak sem dobro prežal na vse. Morala je ves dan ostati pri meni in opazil sem, da je bila kakor na žerjavici. Tistikrat se ji torej ni posrečilo.

Kmalu potem sem tovarno v Hodkovički oddal v zakup. Ko sem se opoldne peljal z zakupno pogodbo domov, da jo spravim v blagajno, me je vso pot mučil nemir, zakaj slutil sem, da se je moralo nekaj zgoditi. Spet mi služkinja ni takoj odprla, ko sem pozvonil, in za vrati sem novič začul sumljivo šelestenje in šepetanje. Planil sem v salon in, saj mi ne boste verjeli — žena se je prestrašena zdrnila. Skočim v spalnico, pogledam pod posteljo in ne najdem ničesar. Zlovešča slutnja se me polasti, pogledam v omare in za zastore — nikogar. Le moja žena mi vsa objokana pomoli pepelnik in reče: „Evo ga, saj to iščeš, kaj ne?“ Seveda se ne izdam in rečem samo: „Vžigalnik iščem“. In veste, kako sem vsemu prišel na sled?“

Mladi mož se je spustil v jok.

Nadaljevanje na strani 15

Pisane zgodbi

Obsojeni gornji del telesa

V Delawaru v Združenih državah se je prvič dogodilo, da so kaznovali del človeškega telesa. Nekemu vlomilcu, ki je napravil poset bančni zakladnici, se je očitno zelo mudilo; izdril je samo nekaj opek iz zidu, da si je napravil luknjo, skozi katero se je splazil z gornjim delom telesa. Našel je raznovrstne dragocene torbe s še dragocenejšo vsebino, ki so bile spravljene za jeklenimi vrati. Na vrata se vobče ni spravil, nego se je zadovoljil s tem, da je od zunaj pretolkel zid.

Ko je zadeva prišla pred sodišče, se je zagovornik skliceval na zakon, po katerem je „vlomljenje kake osebe v tuje prostore z namenom ropanja prepovedano“, in je zahteval, da njegovega varovanca oprostite, češ, da je bilo le pol osebe v tujih prostorih, pol osebe pa ni moči kaznovati, tem manj, ker zakon nikjer ne govori o prestopkih in zločinih polovičnega človeka. Modri sodnik pa je izjavil, da z besedo „oseba“ ni mišljena celota kakega človeka, ampak le razlikovanje nasproti živali. Vsekako pa je kazniv le gornji del telesa, ki je izvršil zločin; spodnji del je imel pri tem kaj malo posla, tega ni moči tajiti. Sodnik je še dodal, da so bile sicer pri vlamu prizadete tudi noge, ker je gornji del telesa stal na njih, a s tem niso zagrešile ničesar kaznivega, ker niso ravnale po lastni volji, nego pod pritiskom.

Naposled je sodnik obsodil gornji del telesa vlomilca na leto dni ječe ter mu dal na prosto, ali vzame noge s seboj, čeprav spet proti njihovi volji, ali pa si jih da odrezati. Vlomilec se je odločil, da vzame tudi noge s seboj v ječo.

Angleška stava

Sedeli so v hotelski pušilnici in pogovor se je vrtil o tem, kaj so ljudje v prejšnjih časih lahko prenesli in kaj danes. Pa je samozavestno menil mlad trgovski potnik:

„Vsakdo lahko prenese bolečine, če ima le dovolj volje. Jaz vsaj prenesem marsikaj.“

Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa je odgovoril starejši gospod:

„Stavim za kosilo, da ne boste tako dolgo kakor jaz vzdržali z obuto nogo v vreli vodi.“

Potnik je stavo sprejel. Prinesli so dve vedri vroče vode, razen tega pa še kotlič vroče vode za reguliranje tem-

perature. Potlej sta oba gospoda vtaknila nogo vsak v svoje vedro.

Obraz mladega moža je kaj kmalu pobledel, a stari gospod je še zmerom zahteval, naj mu dotočijo vrele vode.

„Kakšno nogo pa imate?“ je naposled vprašal mladi mož in zdajci potegnili nogo iz vedra.

„Iz plutovine,“ je bil hladnokrvni odgovor.

Mladi mož je videl, da je stavo izgubil.

Ganljiv primer živalske ljubezni

Lovec je v džungli našel mladega slona, ki je bil zašel v past. Usmilil se je nesrečnega debelokožca in ga osvobodil.

Čez več let se je lovec vrnil v Evropo in posetil cirkus, kjer je bila na programu senzacionalna točka sloni. Med debelokožci je bil tudi nekdanji mladič, ki je bil očitno v drugič zašel v past.

Ko je velikan stopil v areno, je takoj zagledal nekdanjega rešitelja. Tisti mah ni bilo slonu nič več mar krotiteljevega biča in puške. Oglasilo se je njegovo slonovo srce: stopil je naravnost proti lovcu, ga nežno objel z rilcem in dvignil moža z desetdinarskega sedeža, ter ga lepo posadil v ložni sedež za štirideset dinarjev...

Tri narodnosti

Bili so trije potepuhi, vsi rokodelski pomočniki: Nmec, Madžar in Poljak, ki so bili zmerom dobre volje. Nekega dne so prišli v neznanostno mesto, kjer je bilo ravno ženitovanje županove hčerke. Prosili so za delo in so jih zaposlili pri pomivanju jedilnega pribora, za kar so se dobro najedli.

Ko so potem šli naprej, je nenadoma menil eden izmed njih, Nmec:

„Prijatelj, ali sta opazila, kako težke so bile srebrne žlice? Če bi jih imeli, kaj?“

„Če bi jih imeli?“ se je zarogal drugi, Madžar. „Saj jih že imam!“

„Si jih imel!“ se je zarežal tretji, Poljak.

Raztreseni tat

Raztresenega profesorja, ki je desetletja in desetletja dajal hrano nešetim dovtipom, so že prekosili. Vzad ga je pustil neki tat, ki je nedavno tega počastil s svojim posetom chikškega meščana Arturja Krügerja.

Z neskončno opreznostjo in trudom je prebrskal na žalost še zmerom ne-

znani junak vse zaboje in omare v stanovanju in si tako nabral denarja, dragocenosti in drugih koristnih drobnarij v skupni vrednosti kakih 10.000 dolarjev. Ves plen je očitno zelo redoljubni uzmovič lepo povezal v culo, ki jo je stlačil v žep svojega starega plašča. Naposled mu je prišel pred oči še lep pomladni površnik. Ne da bi bil dolgo pomišljal, je obesil svoj ponošeni plašč na kljuko in se vrgel v gospodarjevega. Potem je izginil v temo in meglo.

Ko se je Krüger vrnil domov, je najprej odkril neprijetne sledove nočnega obiska, potem stari plašč in naposled v njegovem žepu pozabljeni plen.

Ni za mlade deklice!

George Sandova je začela pisateljati že v zgodnjih letih. In ravno v eni svojih najprvih knjig je izčrpno popisala ljubezenske doživljaje nekega mladega moža, svojega junaka.

Prijatelj njenih staršev je to knjigo prinesel pisateljici materi.

„Izvrstno pisano,“ je menil, „a to ni branje za mlade deklice!“

Tedaj je stopila avtorica v sobo. Pogledala je, spoznala knjigo, se nekoliko prestrašila, potem pa je mater prosila za knjigo.

Mati je zardela.

„Ne, ne, otrok moj... to ni za tebe!“

Carinski pregled

Wilde, angleški pesnik, je bil na vnhuncu svoje slave.

V takem položaju velja geslo: V Ameriko!

To je bilo pred petdesetimi leti prav tako kakor danes.

Oscar Wilde se je tedaj odpeljal v Združene države. Preden pa je smel stopiti na svobodna tla najsvobodnejše dežele na svetu, ga je vprašal mož v carinski uniformi.

„Ali imate kaj zacariniti?“

Wilde si je popravil monokel:

„Ničesar razen svojega genija.“

Sopernici

Sarah Bernhardtova, slovita gledališka tragedka, je opazila, da jo je marki G. začel zanemarjati in dvoriti neki dami, ki je bila sicer zelo lepa in mnogo mlajša od nje, le s preveliko bistroutnostjo se ni mogla ponašati.

Na nekem plesu, kjer je marki ves večer dvoril tisti dami, ga je Bernhardtova poklicala v stransko sobo.

„Gospod,“ mu je rekla, „vidim, da sicer niste slepi, a zato ste gluhi.“

Ta duhovita beseda ji je baje ohranila prijatelja.

Šale

Opravljjanje

„Tisti fini gospod, ki stanuje pri Kozamernikovih, bo poročil domačo hčerko — tisto razuzdano deklino.“

„To pa ni res. Tisti gospod se je že davno preselil.“

„Tak lopov. Kako je mogel pustiti ubogo deklico na cedilu!“

Pasja restavracija

„Ali ste čitali? V Chicagu so otvorili restavracijo za pse.“

„Take imamo pri nas že dolgo. Ravno včeraj sem jedel v njej.“

Milijonar

„Ta teden sem izgubil vse imetje.“
„Kako to?“

„Hotel sem se zaročiti z milijonarko — pa me je pred nekaj dnevi odslavila.“

Poljub

„Poljub od vas, draga gospodična, bi me spravil ob pamet!“

„Tako mi je, gospod, kakor da sem vas že poljubila.“

V restavraciji

„He, čujte, natakarkar, kako se predrznete prinesiti mi tako umazan prtič?“

„Oprostite, gospod — narobe je bil zganjen.“

Veliki medved

Na ljudskem predavanju o zvezdoznanstvu je profesor omenil, da se ozvezdje „Veliki medved“ (mi ga imenujemo „Veliki voz“), ki je toliko in toliko milijonov kilometrov oddaljen od zemlje, latinsko imenuje „ursa“ (medvedka) in ne „ursus“ (medved), da je tedaj ženskega spola in bi se moralo imenovati „Velika medvedka“.

Brumen poslušalec (na uho svojemu sosedu):

„Kako so le to dognali — na tako daljavo!“

Kompliment

On: „Zabiti ljudje navadno dobe prav zale žene.“

Ona: „Beži no, saj vem, da ne misliš resno!“

Hudobno

On: „Draga sestrična, prav rad bi poročil tvojo prijateljico, a na žalost je preneumna.“

Ona: „Prav imaš. Ti potrebuješ ženo, ki bo imela pameti za dva.“

Ljubeznivi gost

„Prosim, ali bi mi dali gorčico?“

„Povejte to natakarkarju!“

„Oprostite zmotil sem se!“

„Kako mislite? Ali ste me nemara imeli za natakarkarja?“

„Ne, ne. Imel sem vas za gospoda!“

U. S. A.

V Chicagu je streljanje na dnevnem redu. Ob neki taki priliki je izstreljek zašel v sobo dveh strojepisk, ki sta nič hudega ne sluteč sedeli za mizico in klepali. Seveda je nastal strah in groza z vpitjem vred. Eno strojepisko je bila krogla oplazila in zdaj je mislila, da ji bo vsak trenutek odbila smrtna ura.

„Ethel!“ je zaihtela, „izpolni mi poslednjo željo in piši mojemu Jimu: Vedno sem samo tebe ljubil! Tisoč poljubov!“ In napravi še tri kopije, po eno za Henryja, Jacka in Billa!“

Detektivski institut Roentgen

Nadaljevanje s strani 13

„To vam bo povedal moj brat, ki čaka spodaj. Pošljem ga k vam, da vam pove do konca, zakaj meni gre preveč do živega. Zdravstvujte!“

Mladi mož je padel ravnatelju detektivskega instituta „Roentgen“ plakajoč okoli vratu, ga obupan objel in odšel.

Ko nesrečnežev brata čez četrtnre še ni bilo in tudi ne čez pol ure, je ravnatelj v zadregi vtaknil prste v telovnikov žep in z grozo opazil, da mu je izginila zlata žepna ura, edina dragocenost, ki jo je še imel in ki jo je ravno danes hotel nesti v zastavljalnico.

In ravnatelj detektivskega instituta je teklen na policijo.

Nagrada

čitateljem „Romana“

Izrežite črno sličico, ki jo vidite spodaj, in spravite jo dobro!

Podobnih izrezkov priobčimo še 5, v vsaki številki po enega. (Prvih šest smo objavili v prvih šestih številkah „Romana“).

Ako boste izrezke pravilno sestavili, boste dobili

sliko obče znanega slovenskega duhovnega velikana

Eden izmed pravih rešiteljev te naloge zadene nagrado

500 dinarjev
v gotovini!

Priporočamo modni salon

Alojzij Lombar

za gospode in dame.

Ljubljana VII, Celovška c 53

Priporočajte

„Roman“

Le pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

kupite najboljše in najtrpežnejše šivalne stroje za dom, obrt in industrijo znamke

Gritzner in Adler

ter švicarske pletilne stroje znamke **Dubied.**

Velika izbira galanterijskega, modnega blaga in vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje i. t. d.

KUVERTA d. z o. z.
tvornica kuvert in konfekcija papirja

se nahaja samo na Karlovski cesti št. 2 ali Vožarski pot št. 1.

Priporočila se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert

Ako hočete biti hitro in točno založeni z notami za klavir i. t. d., obrnite se na **MATIČNO KNJIGARNO v Ljubljani**
POŠTNI PREDAL ŠTEV. 195

42

Staroznana trdava

J. Wanek

priporoča svojo bogato zalogo krznenih plaščev in vseh vrst kož za opremo plaščev.

35

Budilke po Din 60— s tri-letnim jamstvom
IVAN PAKIŽ, LJUBLJANA
Pred Škofijo 15.

Nova na najmodernejši ameriški način sestavljena kosmetična specijalitet, čisti in teli kožo, hrani in oživlja kožne celice, sveži miškulaturo obraza, preprečuje in

odstranjuje gube ter zato jasni in pomlaja licu izraz. Na koži, pokvarjeni in ožgani po rabi dvomljivih mazil, zabriše zle posledice. S svojimi poživljajočimi snovmi je prvovrstno sredstvo za masažo telesa.

KREMA KARNAT

nima v sebi prav noben h kovin, ne živega srebra, ne svince, ne cinka, niti ne drugih snovi, ki bi ble očem, zobovju ali obrvim v kvar; krema Karnat je kemično in zdravniško proučena, priznana in pohvaljena kot izredno kosmetično sredstvo. Krema se po naročilu dobiva pod naslovom:

„Karnat“, Ljubljana

Gradšče 10./1.

Cena za lonček 60 dinarjev.

Ni treba, da si lepa že po naravi.

negovati se pa moraš. Nega je dolžnost! Dobro negovan obraz dvigne samozavest in razveseljuje okolič. Mlačostni čar se podaljša za mnogo let, če se pravilno goji polt.

Redna skrbna nega kože

in primerna pravilno uporabljana kosmetična sredstva, kakor predpisuje moderna kosmetika, to je potrebno - Naj azličnejše načine negovanja v vsej današnji popolnosti izvršuje

I. Institut za moderno kosmetiko

ki se nahaja

Dvořakova ulica št. 3/II

(hiša Obnove-Tönnies)

Odstranjuje nečistoče obraza, ogrec, nadležne koccine, starostne gube, vraske itd.

DALIJE GOMOLJE

najlepših in najredkejih vrst razpošilja

Andreja 31

Klučenko

Guštanj (Kor. Slov.)

HOČETE IMETI tudi v deževnem vremenu **SUHE NOGE?**

Postavite nogo brez čevlja na plo papirja in s sv. inčnikom naredite obris stopala. Obris pošljite z vašim naslovom in priložite v znamkah: Din 15— za dolžino do 23 cm. Din 20— za dolžino od 24 cm naprej. Pošiljka sledi po pošti. Naslov:

A. PETRČIČ, LJUBLJANA VII., Sv. Jerneja cesta št. 2, I. nadstr.

ZALOŽBA „LUČ“ V LJUBLJANI
POŠTNI PREDAL V.

Ivan Podržaj

MARTIN BRBEK

ROMAN

Din 20.—, orig. vezava Din 30.—.

Martin Brbek je s cija ni in duševni revček, nezakonski otrok . . . Njegov oče je vaški župnik. Ena najbolj skritih ljubezenskih dram naše vasi . . . Brbek, revček, ki se težko bori s svojo usodo je začrtan plastično in živo, da ga čitatelj ne pozabi.

Književnik Božidar Borko (Jutro)

V isti založbi je izšla knjiga

DR. JOŽE RUS

NAPOLEON OB SOČI

Din 6—, krasno vez. Din 16—.

Če naročite preko uprave »ROMANA«, dobite 25% popusta.

IZŠLA JE

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni „VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odličnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

TISKARNI

J. BLASNIKA NASL. D. D.
V LJUBLJANI

50